

קנין הלכה

3

מראי מקומות

מס' 26

חודש אייר תשפ"ב

יו"ד הלכות מליחה

סימן ע

לתשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד' ללא קבלת אישור בכתב מ"דרשו"

קנין הלכה

2

ציונים לדברי הפמ"ג
שנכללים בחומר הנלמד בחודש אייר תשפ"ב
יו"ד סימן ע

סימן ע

סעיף א

מ"ז ס"ק ב.
ש"ד ס"ק ג, ס"ק ד עדר"ה ועיין.

סעיף ב

מ"ז ס"ק ד, ה.
ש"ד ס"ק ז, טז.

סעיף ג

מ"ז ס"ק ט.
ש"ד ס"ק יח, יט.

סעיף ד

ש"ד ס"ק כא, כב.

סעיף ה

מ"ז ס"ק יב.

סעיף ו

מ"ז ס"ק יד, טז, יז, יח.
ש"ד ס"ק ל, לד, לו, לח עדר"ה ודע, לט, מ, מו, ס"ק נ מדר"ה הנה הדין עדר"ה מה.

קנין הלכה

סימן ע

סעיף א

גמ' חולין דף קיג. רב ששת מלח גרמא גרמא וכו' עד אלא לא שנא. דף קיב: אמר רב נחמן דגים ועופות שמלחן זה עם זה וכו' עד והדר בלעי מוניה. תוס' ד"ה ודגים.

בראשונים נאמרו כמה טעמים בטעם ההיתר למלוח כמה חתיכות זו ע"ג זו, דאמאי אין חוששים שהדם הזב מהחתיכות העליונות נבלע בתחתונות ואוסרם.

יש מהטעמים המביאים שהדם הזב אינו נבלע כלל בחתיכות התחתונות, ויש מהטעמים שלפיהם הדם והציר נבלעים בהם ונפלטם ע"י המליחה, ויש בזה נפק"מ לדינא וכדלהלן:

א. תוס' [דף קיב: ד"ה ודגים] והרא"ש [פרק כל הבשר סי' לז] כתבו דהטעם הוא משום דאידי דטרידי החתיכות התחתונות לפלוט ציר של עצמן אין הן בולעות מהדם של החתיכות העליונות.¹ טעם זה הובא בטור ובשו"ע.² ולפי טעם זה אם שהתה כבר החתיכה העליונה כדי פליטת כל דמה וצירה הרי היא נאסרת, דאינה טרודה לפלוט ציר.

ב. טעם אחר הובא בתוס' [דף קיב:]: בשם י"מ, דאמנם הדם של העליונות נבלע בתחתונות אך הוא חוזר ויוצא ע"י המלח שעל גביהן, דאיירי דטרידי למיפלט ציר דידהו פלטי דם שבלעו דכבולעו כך פולטו.

וכתב הט"ז [ס"ק א] שהרמ"א [סעיף ו] סובר כטעם זה.³

וכתבו הפוסקים שלפי טעם זה שהדם אכן נבלע בתחתונות אלא שהוא יוצא מהן ע"י מליחה, צריך להמשיך את מליחת התחתונות עד סוף פליטת הדם של העליונות.⁴

ביאורים והערות

1. והיינו דאף לאחר שכלה שיעור זמן המליחה של החתיכות התחתונות ואין הן פולטות דם, מ"מ פולטות הן ציר עד יב שעות או כד שעות, וגם פליטת הציר מונעת, ולפי דיעה זו אין בידם של העליונות מלהבלע. והטעמים האחרים שיובאו להלן חולקים על סברא זו. אמנם כתב הפמ"ג [מ"ז סוס"ק א] דבתוך שיעור זמן המליחה שהתחתונות פולטות דם של עצמן, גם הראשונים האחרים מסכימים שאין הדם הבא מהעליונות נבלע בהן כ"ז דטרידי למיפלט דם של עצמן.

2. אמנם כתב החכמת אדם [כלל לב דין כא] שלכתחילה לא ימלח חתיכה על גבי חתיכה שכבר נמלחה ופלטתה כל דמה, דלכתחילה אין סומכין על הסברא דאידי דפליט ציר לא בלע דם.

כתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק א] שהשו"ע סובר גם את הסברא של אידי דפלט דם דידיה פלט דם שבלע מעלמא, אלא שעל סברא זו אין השו"ע סומך לכתחילה רק בדיעבד כמבואר שם, ואילו הסברא של אידי דטריד למיפלט לא בלע מתרת למלוח כמה חתיכות אף לכתחילה. [והוסיף הפמ"ג דהשו"ע שם סומך בדיעבד על סברת רבינו יונה שגם בשר שבלע ציר מעורב בדם אחרי שכבר פלט כל דמו וצירו מהניא בו מליחה, אף שאין לו דם דידיה].

3. עיי"ש ברמ"א שכתב דחתיכה שנמלחה ושהתה שיעור מליחה ופלטתה כל דמה, ונפלה לציר בכלי שאינו מנוקב ובלעה מהציר, דבמקום הפסד גדול יש להתירה ע"י שידחיה ויחזור וימלחנה, דאידי שתפלוט ציר דידה תפלוט את הדם שבלעה מהציר שבכלי. [ולא כתב הרמ"א שהחתיכה אינה בולעת כלל מהציר משום דטרידא לפלוט ציר דידה]. אמנם הש"ך [להלן בסימן זה] כתב שאין ראיה מדברי הרמ"א האלו שאינו סובר סברת אידי דטריד, די"ל דנפל לציר גרע טפי דכיון שנשרה בתוכו לא מהניא סברת אידי דטריד לגרום שלא יבלע.

4. ולכאורה צ"ע דלא סגי להמתין עד סוף פליטת הדם של העליונות אלא יצטרך להמתין שיעור זמן מליחה אחרי סוף פליטת העליונות. וכתב היד יהודה [פירוש הקצר ס"ק א וסי' סז בפירוש הארוך ס"ק ג וסי' סט ס"ק כג] שיש להבחין בין שני מקרים: א] אם החתיכה התחתונה עדיין פולטת את דמה, הרי היא פולטת מיד את הדם שזב מן העליונה וא"צ להמתין שיעור נוסף של זמן מליחה.

עוד כתבו הפוסקים [עיין ט"ז ס"ק ח] דאם כבר פלטה החתיכה התחונה כל דמה וצירה [היינו לאחר יב או כד שעות] אין לה היתר כיון שאינה פולטת ציר דידה, אמנם בנקודות הכסף [על הט"ז שם] כתב שגם להי"מ נמשכת הפליטה אף לאחר שכלה דם וציר דידה.

וראה בהערה שכתבנו טעמים נוספים שכתבו הראשונים להיתר מליחת חתיכות זו ע"ג. זו. 5.

וכתב הפמ"ג [מ"ז ס"ק א] שכל הטעמים הנ"ל נאמרים רק לגבי דם פליטה [פי' הדם הנפלט מהבשר בשעת המליחה] ולא לגבי שאר איסורין כגון ציר של בשר טריפה, ואף אם הם איסורים דרבנן [כגון ציר של דגים טמאים]. ולהלן [סעיף ו] מבואר ברמ"א שגם לגבי דם בעין לא נאמרו הכללים הנ"ל דאידי דטריד למיפלט לא בלע, וכבולעו כך פולטו.

כתב השו"ע שאפלו מתקבץ הרבה ציר בגומא שבין החתיכות ה"ז מותר, והיינו משום שהחתיכה טרודה לפלוט ציר ולכן אינה בולעת ממה שבגומות.

ובתוס' [דף קיב:] כתבו את הסברא של הי"מ דהדם שבגומות נבלע בבשר ונפלט ממנו מכח המליחה, והוסיפו תוס' דממילא נקטינן דמה שנשאר בגומות אינו דם אלא ציר בעלמא, והובא לשון זו בב"י. ועפ"ז כתב בספר תפארת למושה שאפילו שהה הבשר במלחו יב שעות שכבר אינו פולט ציר ולא שייך לומר בו אידי דטריד וכו', מ"מ מקילין משום דמה שנמצא בגומות אינו דם אלא ציר.

חתיכה שנמלחה ב' פעמים

מקור הדין הוא בפסקי מהרא"י [סי' סו]. 6. ובטעם הא דאין המלח השני מבליע את הדם שע"ג החתיכה אל תוכה כתב מהרא"י: א. כשם שכתב הרא"ש [סי' לז] שטבע המלח למשוך אליו דם ולא להבליעו, כן הכא אין המלח השני מבליע. ב. כל זמן שהחתיכה טרודה לפלוט ציר אין היא בולעת. וכתב החכמת אדם שאין לעשות כן לכתחילה, אלא אם בא למלוח לקיום יקח תחילה את החתיכה ואח"כ ימלחנה שנית.

והנה הט"ז [ס"ק ב] כתב דלהלכה לא נקטינן כמעט הראשון שאין טבע המלח להבליע דם רק למשוך אליו, שהרי בסי' סט [ס"ב] החמיר הרמ"א בנמלח בלי הדחה קמייטא. אמנם הש"ך [ס"ק ג] כתב ששאני התם שהוא דם בעין ולכן המלח מבליעו בבשר, והסכים המנחת יעקב [כלל טו אות מד] לתירוץ זה. עוד כתב הש"ך את הסברא של אידי דטריד למיפלט לא בלע. וכתב הפמ"ג

ביאורים והערות

ב] אם החתיכה התחונה פלטה כל דמה ועכשיו היא פולטת ציר, אם עכשיו תבלע מהדם של העליונות צריך להשהות שיעור מליחה כדי שתפלוט דם זה.

5. א] בתוס' [דף קיב: ד"ה ודגים] הובאו דברי ר"ת דאמרינן דם מישרק שריק ואינו נבלע כלל בחתיכה התחונה. ולפי טעם זה אפילו כבר פלטה התחונה כל דמה וצירה ג"כ אינה בולעת מהעליונה. אמנם להלכה אין פוסקים להלכה כטעם זה לענין מליחה [רק לענין צלייה שנתפרש בגמ' דף קיא.]. וכן הובא טעם זה לענין הא דכלי המנוקב אינו נאסר מהדם והציר הזבים עליו, [לעיל סי' סט ט"ז ס"ק מב וש"ך ס"ק סט].

ב] טעם נוסף הובא בתוס' [שם] בשם הר"י מאורלייני"ש, דאם הדם של החתיכה העליונה החל להבלע בתחונה בזמן שעדיין לא גמרה התחונה את פליטת דמה אין נקבי הפליטה נסתמים, ואפילו יעבור שיעור זמן מליחה של התחונה וגם שיעור זמן פליטת ציר מ"מ פולטת היא את הדם הנבלע בה מהחתיכות שמעליה כל זמן שלא פסקה הבליעה. ולפי טעם זה אם נבלע הדם של העליונה לאחר גמר פליטת הדם של התחונה הרי היא נאסרת. וכתב הט"ז [ס"ק ח] והפמ"ג [שם] דלא קיי"ל כסברת הר"י מאורלייני"ש.

6. ודלא כהאור"ה [כלל ו סנ"א] שהחמיר בזה.

קנין הלכה

[ש"ד ס"ק ג] שהמיקל כתירוץ א לא הפסיד, והיינו שאף אם נתן את המלח השני לאחר מעת לעת דכבר כלתה פליטת הציר, מ"מ שריגן מכח הטעם הראשון, ודלא כהמ"ז שהחמיר בזה. והמ"ז [ס"ק ב] הקשה עוד מדברי הרמ"א [סעיף ו] שאם נשפך דם בעין ע"ג הבשר הרי הוא אוסרו, ואמאי לא אמרינן שאין טבע המלח להבליע את הדם בבשר. ותירץ המ"ז דלא המלח מבליע את הדם אלא רתיחת הבשר עצמו מבליעתו לתוכו. והפמ"ג [מ"ז ס"ק ב] כתב שמלשון הרמ"א [סעיף ו] משמע שהחמיר משום שהוא דם בעין, ולגביו אין מקילין לומר אידי דטריד לא בלע וכבולעו כך פולטו.

מלח עופות עם דגים

בגמ' [דף קיב:]: איתא שהדגים אסורים, והטעם משום דרפו קרמייהו וקדמי ופלטי, והעופות אינם ממהרים לפלוט, ואחר שגמרו הדגים לפלוט פולטין העופות את דמם והוא נבלע בדגים. [ומטעם זה לא אמרינן בדגים את הסברא שאידי דטרידי למיפלט לא בלעין].

וכתב הרא"ש [סי' לו] שלפי ר"ת הסובר דאמרינן דם מישרק שריק גם במליחה, צ"ל שדגים רכיכי נינהו ורפו קרמייהו והדם נבלע בהן ואינו מחליק על פניהם.⁷

וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק יא] שאם הניח הדגים עם העופות אפילו זמן קצר נאסרו, ואף אם לא ראינו שהדגים פלטו ציר, דממ"ג, אם לא פלטו, א"כ הציר הבא מן העופות נבלע בהן דאין כאן אידי דטריד, ואם פלטו א"כ חיישינן שפלטו כל צירן וממילא נבלע בהן דם העופות.

נמלחו הדגים על העופות

כתב הש"ך [ס"ק ד] שאם הדגים מעל העופות הרי הם אסורים כדי קליפה, ונתפרש דין זה יותר בש"ך [להלן ס"ק י]. ואף להרמ"א הסבור שדם העופות מפעפע בכל הדג ולא רק בקליפתו, מ"מ כשהדגים למעלה אין טבע הדם לפעפע למעלה ורק כ"ק נאסר.

והמנחת יעקב [כלל כ אות כב] תמה על הש"ך דהא האו"ה והתורת חטאת לא כתבו שכאשר הדגים למעלה נאסרו כ"ק [אף שלענין חתיכה שמקצתה בתוך הציר הביאו את השיטה שנאסר גם כ"ק מעל מה שבתוך הציר]. ולכן דן המנ"י לומר דרק בחתיכה אחת שמקצתה נאסר חיישינן שהדם מפעפע למעלה כ"ק, א"נ משום דא"א לצמצם את מקום החתך, אבל בב' חתיכות כגון מהעופות לדגים, י"ל דאין דם מפעפע כלל. וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק ד] דבריעבר אם לא קלף ובישל את הדגים האלו שהיו מונחים על העופות, יש להקל לצורך ערב שבת אף כשאין שישים נגד הקליפה.

בדברי השו"ע שהעופות אינם נאסרים

הב"י הביא את דברי הרא"ש [פרק כל הבשר סי' לו] שהביא את שיטת הרשב"ם שגם העופות נאסרים משום שהדם שיצא מהן אל הדגים חוזר ונבלע בעופות, וכן פסק הב"ח.

ביאורים והערות

7. והרשב"א הקשה שלפי רבינו יונה דמהניא מליחה שנית גם לחתיכת בשר שבלעה דם פליטה אחרי שפליטה דמה וצירה, ה"נ תועיל מליחה לדגים אלו לפלוט מהן מה שבלעו מן העופות. ותירץ דצ"ל דמתוך שרפו קרמייהו הדם נסרך בהן ביותר. והובאו הדברים בש"ך [ס"ק ו].

קנין הלכה

אמנם הש"ך [ס"ק ד] כתב דלהלכה אין העופות נאסרים, והטעם משום דטרידי לפלוט דם או ציר ולכן לא בלעי. וכתב הפמ"ג דלפי"ז לאחר יב שעות או עכ"פ אחר מעת לעת יש לאסור גם את העופות עכ"פ כשאין הפסד מרובה, וכמו במעשה דרש"י [לעיל סי' סט סעיף כ] דכשאין הפ"מ חיישינן שהמלח עדיין רותח והוא מבליע את הדם.⁸

בשיטת הרמ"א שהדם מפעפע בכל החתיכה

כתב הרמ"א דיש אוסרין כל הדגים ולא רק כדי קליפה, דאנו משערין במליחה בשישים, ולפום ריהטא הטעם משום דאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן, וכ"כ הש"ך [סי' קה ס"ק יח]. והבינת אדם [אות לא] הקשה דהא בסי' קה [ס"ט] כתב הרמ"א שבמקום הפסד מרובה מקילין אנו בכחוש שאינו אוסר יותר מכ"ק [המליחה], והש"ך כתב כמה פעמים שדם נידון כאיסור כחוש, וא"כ הו"ל לרמ"א להקל במקום הפ"מ דסגי בקליפה. וכבר הובאו לעיל דברי הדגמ"ר [סי' קה] על הש"ך [ס"ק לח] שכתב דאף שהדם כחוש מ"מ הבשר שעמו שמן, והיינו שהבשר מפטם להדם, אך הקשה הדגמ"ר דזה אינו מתאים להש"ך [שם ס"ק כח] דאין פיטום במליחה. אמנם הט"ז [סי' קה ס"ק כו] כתב שהטעם להא דהדם מפעפע בכל החתיכה הוא משום שיש בו לפעמים תערובות ציר ושומן, וכן כתב גם הפמ"ג [סי' קה ס"ק לח ד"ה הב].

דגים שיש עליהם קשקשים

כתב הרא"ש [סי' לו] שאם הדגים שלמים ויש על גביהם קשקשים, אין הם ממהרים לפלוט יותר מן העופות ולכן הם מותרים.⁹ ובלשון הטור משמע שכאשר יש קשקשים אוי הם נחשבים שיעור כדי קליפה ולכן בשר הדג מותר. אמנם לפי"ז להרמ"א הסובר שכל הדגים נאסרים ולא רק כ"ק, לא יועילו הקשקשים אלא אם ננקוט כמעמו של הרא"ש הנ"ל, וכך כתב הש"ך [ס"ק ה].¹⁰

חשש סכנה בדגים שנמלחו ע"י עופות

הט"ז [סוס"ק ג] ציין לסי' קמז [ס"ג] דאין סכנה במליחה, ומקורו בספר איסור והיתר [כלל ג], והובא גם בש"ך [להלן ס"ק מז] בשם התורת חמאט.

והפת"ש [ס"ק א] הביא שהמנחת יעקב [כלל כ אות כז] הסתפק במקרה שנכבשו דגים עם בשר אם יש בזה משום סכנה, והניח בצ"ע. והפת"ש כתב את ספיקו דוקא בנכבש מעת לעת, ולא דן בנכבשו בציר בשיעור שיתננו על האור וירתיה. וכתב היר יהודה

ביאורים והערות

8. ואח"כ דן הפמ"ג לומר דאולי חמיר ממעשה דרש"י, דהתם הדם בלוע במלח ומה שעל פני הבשר מירשק שריק, משא"כ הכא, ובפרט אם הדג שמן דהשומן מפטם להדם. אמנם תמהו האחרונים [משמרת שלום] על הפמ"ג מהש"ך [סי' קה ס"ק יט] שבבלוע אין פיטום, ועוד תמהו דאין כח במלח להפליט בלוע מחתיכה ולהבליעו בחתיכה אחרת, דאין בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלי רוטב, וכמבואר בש"ך [סי' קה ס"ק יח] ובפמ"ג שם.

9. בהגהת יד אברהם תמה על השו"ע והרמ"א שלא כתבו דמעליותא דקשקשים היא רק כאשר הדג שלם ולא בדג חתוך, כלשון הרא"ש והטור והאו"ה והתו"ת.

10. ועיין בפמ"ג [ש"ד ס"ק ה] שהביא מהמנחת יעקב [כלל כ אות דכב] דלפי סברת הרא"ש הנ"ל דמכח הקשקשים מתעכבת פליטת הדגים ואמרינן גם בהם דאידי דטרידי לא פלטי א"כ אין נאסרים הדגים גם כ"ק, והיינו שאין הדם של העופות נבלע גם בקשקשים, ונפק"מ שאם נפל הדג לקדירה א"צ לשער שישים נגד הקשקשים, משא"כ לפי טעמו של הטור. והפמ"ג דן לומר דלכו"ע הקשקשים בולעים דם, דמאן לימא לן שפליטת הציר נעשית דרך הקשקשים עצמם דנימא אידי דטרידי, די"ל שהדג פולט בין הקשקשים. וכתב הפמ"ג לדינא דאם הדג תפל נאסרים הקשקשים, ואם הוא מליח צ"ע אם נאסרים.

קנין הלכה

[פי' הקצר ס"ק יח] דאכן אין מקום להסתפק אלא בנכבש מעל"ע ולא בכבישת ציר.

הפמ"ג [ש"ד ס"ק מז] הסתפק באופן שאחר שבלעו הבשר והדגים זה מזה, דאם יבשלן עתה [כל אחד בנפרד] אולי יהא בזה משום סכנה, דמעתה בישול הוא.

אמנם היד יהודה [שם] כתב דכיון דנקטינן שאין סכנה בציר וטעם היוצאים ע"י מליחה, אין מקום לאסור, ואפילו בישל בשר בציר של דגים ג"כ מותר.

סעיף ב

הש"ע הביא את הדין שכתב הרשב"א [תורת הבית הארוך בית ד שער א דף ב:] שאם הבשר תפל אין הוא אוסר את הדג אף אם הדג מלוח. 11

עיין בש"ך [ס"ק ז] שהקשה למה בסעיף זה התיר השו"ע בפשיטות כשהעוף תפל, ומשמע שזה אף כשהדג המליח נוגע בו, ואילו בסעיף ג הביא השו"ע כ"א את דעת הר"ן הסובר שבמקום המגע נמלח גם הטמא התפל ואוסר את המלוח. ותירץ הש"ך ב' תירוצים:

[א] בסעיף ג איירי בדג או בשר טמא, ובוה סובר הר"ן שבמקום המגע נפלט ציר ואוסר. אך בסעיף זה איירינן לענין פליטת דם מן העוף, ובוה לא חשש השו"ע שהתפל נמלח ומוציא דם.

[ב] אף שנפלט מהעוף מעט דם מ"מ לא נפלט הרבה שיאסור אחרי פליטת הדם והציר של הדג. וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק ז] דנפק"מ בין התירוצים במקרה שהדג פלט כל דמו וצירו ואח"כ נמלח ונגע בעוף, דלפי התירוץ הראשון אינו נאסר דאינו פולט דם מהעוף, ולפי התירוץ השני נאסר, דפולט דם מהעוף ודם זה נבלע בו כיון שאין הדג פולט דמו וצירו.

דגים המונחים על העופות

כתב הרמ"א שאם הדגים מונחים על העופות הרי הם מותרים אפילו נמלחו יחד, וכתב הש"ך [ס"ק י] דצריכין קליפה, ונתבאר לעיל סעיף א.

כתב הט"ז [ס"ק ה] דבספק אם היו הדגים מונחים על העופות יש לאסור. מקור הדין הוא ביש"ש [פ"ח סי' עג] וטעמו משום דקרוב לודאי שבזמן המליחה נתהפכו הדגים והעופות כמה פעמים, ולכן אין זה ספק שקול כלל. [דאם היה זה ספק שקול היה מקום לדון בזה מדין ספיקא דרבנן לקולא, פמ"ג].

ביאורים והערות

11. תוספת עיון

הט"ז [ס"ק ד] הביא מדברי הרשב"א דאף שהדג מליח והוא כרותח אין לו כח לחמם את העוף התפל עד כדי שיפלוט ממנו דם. ועיין בפמ"ג [מ"ז ס"ק ד] שכתב דטעם זה הוא הטעם השני שברשב"א, אך מדברי הרשב"א [תורת הבית הקצר] נראה שהעיקר כטעם הראשון שכתב הרשב"א, דאף שהדג מחמם מעט את העוף ופולט ממנו מעט דם, אין כח באותו מעט דם להבלע בדג אשר הוא טרוד לפלוט דם וציר.

וכתב הפמ"ג דיש נפק"מ בין טעמים אלו לענין דיני בשר בחלב, שאם יהיה חלב מליח שיגע בעוף תפל יפלט מעט טעם מהעוף ויאסור את החלב, דכיון שהוא נוזלי מתערב בו הטעם ואוסרו. [וזה כעין סברת הפמ"ג המובאת ברמ"א סי' צא ס"ה].

וכתב היד יהודה דבמציאות הרגילה כהיום אין החתיכות מתהפכות, ולכן אם הניח דגים על העופות ולבסוף בא ומצאן כפי שהניחן, א"צ לחוש שנתהפכו בינתיים.

דגים שבלעו מדם העופות

הפוסקים נחלקו אם מהניא מליחה לפלוט מהדגים את הדם שבלעו מהעופות:

- א. הרמ"א נקט שאם הדג תפל ולא נמלח ובלע מהדם היוצא מהעופות, מהניא לו מליחה, דאגב שיפלוט הדג דם דידיה יפלוט את הדם שבלע מן העופות. ועיין בש"ך [סוס"ק ו] שכתב שדין זה נתבאר כבר ברשב"א ובר"ן [חולין דף מב. בדפי הרי"ף].
  - ב. הט"ז [ס"ק ח] האריך וכתב כמה טעמים לאסור:
    - א [בשם הפרישה כתב דכיון שהדגים שם היתר עליהם, איך נתיירם כשקיבלו איסור דם. וכוונתו דבשלמא עוף שעדיין לא נמלח ושם איסור עליו משום הדם שבתוכו, שפיר אמרינן דאפילו בלע דם נוסף יחזור להיתרו ע"י המליחה, אבל דג שבלע מדם העוף נאסר, ולא מסתבר שיתירוהו חכמים ע"י מליחה.
    - ב. בשם המהרש"ל [יש"ש פ"ח סי' סג] כתב שדם דגים אינו דם אלא ציר בעלמא, וסובר הרש"ל דלא אמרינן דאגב שיפלוט ציר דידיה יפלוט דם שבלע מעלמא. [ראה להלן בסעיף זה דעת הפוסקים בנידון זה]. והפמ"ג [מ"ז ס"ק ח ד"ה ולפי ב' טעמים] כתב דלא קי"ל כמענה זו של הרש"ל אלא חשבינן לדם הדגים כדם ולא כציר בעלמא.
    - ג. הט"ז עצמו כתב דמתוך שדם הדגים וצירם מועט, יתכן שיוגמרו הדגים לפולטם לפני שיוגמרו לפלוט דם העופות, ואף אם הוא ספק, ספיקא דאורייתא לחומרא. [ותמה ה נקודות הכסף הא דם שמלחו דרבנן, וכן תמה רע"א].
- וע"ע בט"ז טעם נוסף.

וכתבו הפמ"ג [מ"ז סוף ס"ק ח] ורע"א דהנפק"מ בין הטעמים הוא אם הונח דג תפל בקשקשיו אצל עוף הנמלח, אי שרינן ליה אח"כ ע"י מליחה, דלפי טעמו של היש"ש שדם הדגים נידון כציר, ה"נ הוי כציר ולא אמרינן [לשיטתו] אידי דפלוט ציר יפלוט דם מעלמא, ולפי הט"ז י"ל דשרי כיון שדגים בקשקשיהם קמטי ואינם ממהרים לפלוט דמן וצירן.

גם הש"ך [ס"ק ו] והפמ"ג והמהרש"ל נקטן שמליחה לא מהניא, וכתב הש"ך דנראה שזו דעת השו"ע.

להלכה: כתב הש"ך [בספרו הארוך] דיש לסמוך על הרמ"א במקום הפסד מרובה, וכן כתב החכמת אדם [כלל לב דין כט] דבמקום הפסד יש לסמוך על הרמ"א.

והיד יהודה [פי' הארוך ס"ק ו] כתב שהעיקר נראה כהא"ר שכתב דיש להצריך מליחה וקליפה, וימלח תחילה את הדגים ואח"כ יקלף אותם.

המליחה שנחשבת כרותח

כתב הרמ"א "עיין לקמן סי' צא [ס"ה] באיזה מליחה הוי רותח", וכתב הש"ך דכוונתו ליה דנקטינן [שם] דאפילו לא נמלח הבשר אלא כמליחת צלי חשבינן לציר הזב ממנו כרותח. ועיין בפמ"ג [ש"ד ס"ק טז] שפירש יותר את הדברים:

- א. שלא במקום הפסד מרובה נקטינן שאף כמליחת צלי נחשב גם הבשר עצמו רותח, ולא רק הציר הזב ממנו. [והטעם כתב באו"ה שאין אנו בקיאיין להבחין בין מליחת צלי למליחת קדירה].
- ב. במקום הפסד מרובה נקטינן שאין הבשר נחשב רותח כמליחת צלי, רק כמליחת קדירה שאינו נאכל מחמת מלחו, אך

קנין הלכה

הציר הזב ממנו שהוא מלוח יותר נחשב רותח אף במקום הפסד מרובה.¹²

סעיף ג

גמ' דף קיב: רב מרי בר רחל וכו' עד דף קיג. תנא גמ' סיפא טמא מליח וטהור תפל.

יסוד הדין המבואר בסעיף זה הוא דהמליח נחשב כרותח והוא פולט ציר, וציר זה נבלע בחתיכה האחרת בין אם גם היא תפלה ובין אם היא מלוחה, ולא אמרינן דאידי דטרידא למיפלט ציר של עצמה לא תבלע ציר של חברתה, וכמו שאמרו לעיל [סעיף א] לענין מליחה המוציאה דם, דדם אינו נוח להבלע דמישרק שריק, אך ציר של הבשר נוח להבלע ולכן אם הוא טריפה נבלע הציר בחתיכה האחרת אף כשהיא טרודה להוציא ציר של עצמה, כך כתבו רש"י [דף קיב: ד"ה לאסור] והרשב"א [תורת הבית בית ד שער א דף ב:] והובאו בש"ך [ס"ק יח].

ונחלקו הראשונים בטהור מליח הנוגע בטמא תפל, אם התפל נמלח גם הוא במקום מגעו בטהור המליח ואוסרו: א. הרא"ש [פ"ח סי' מב] והרשב"א [בית ד שער א דף ב.]. נקטו שהתפל אינו נמלח גם במקום המגע, ואין די במלח שהוא נוגע בו כדי לפלוט ממנו ציר של איסור. ב. הר"ן [דף מב. ד"ה דג טהור] נקט שהתפל כן נמלח ואוסרו.

להלכה: השו"ע הביא את דעת הרא"ש והרשב"א בסתמא, ואת דעת הר"ן כיש אומרים, וכתב הש"ך [ס"ק יט] שהשו"ע נקט לדינא דלא כהר"ן, וכן סתם השו"ע [בסי' צא ס"ה]. והרמ"א [סי' קה ס"י] נקט דשלא במקום הפסד יש להחמיר כהר"ן, והש"ך [כאן ס"ק כ] פירש שהכוונה להפסד מרובה, והיינו דרק במקום הפסד מרובה יש להקל דלא כהר"ן. והכנה"ג [סי' צא הגהת ב"י סט"ז] השיג על הש"ך דמלשון הרמ"א [סי' קה] משמע דסגי בהפסד קצת, והביאו רע"א.

הדחת הטהור מליח וטמא תפל

במקרה שהחתיכות נגעו זו בזו כתב הב"י שהטהור טעון הדחה, וכדין בשר וגבינה צוננים שנגעו זה בזה [להלן סי' צא]. ובמקרה שלא נגעו זו בזו, כתב הש"ך [ס"ק יט] דנראה שהטהור אינו צריך הדחה, והיינו דאינו חושש אף לכתחילה שהציר הזב מן הטהור אל הטמא יביא אל הטהור קצת משמנונית של הטמא, והיד יהודה [פי' הקצר ס"ק כד] החמיר להצריך הדחה.

ספיקות בכליעת ציר

כתב הש"ך [ס"ק יח] שאם יש ספק אם נבלע ציר של הטמא בטהור, אזי בציר של טריפה ונבילה וכן בציר של שרצים שאיסורן מן התורה מחמירים, אך ציר דגים שאיסורו מדרבנן יש להקל בספיקו. אמנם כתב הרמ"א [סי' פג ס"ה] דכל זה בסתם דגים מלוחים שהם כחושים, אך אם יש בהם שמנונית אסור צירם מן התורה.¹³

ביאורים והערות

12. הפמ"ג דן דאפשר שלענין בשר שלא הוכשר מדמו מהניא גם מליחה מועטת להרתיח הדם שבחתיכה, אף אם לא ינטף לחוץ, ואף במקום הפסד מרובה. והיד יהודה [פי' הארוך ס"ק ט] הביא שהפמ"ג [סי' צא ש"ד ס"ק טו] חזר בו ולא אסר אלא כשמנטף ציר מן הבשר.
13. וכתב הש"ך [סי' פג ס"ק טו] דכל זה בציר הזב ע"י מליחה, אבל היוצא מן הדג ע"י כבישה או בישול אסור מן התורה דאז יוצא עיקר הלחלוחית.

קנין הלכה

ציר של בשר כשר שנמלח להוציא דמו, כתב הש"ך שאיסורו מדרבנן כדין דם שמלחו וספיקו לקולא.¹⁴

סעיף ד

בסעיף זה מבוארים בשו"ע שלשה יסודות בדיון מליחה:

א. דבר שמן מפעפע בכולו.

מה שנתבאר בסעיף הקודם דמליח אוסר כדי קליפה היינו בכחוש, אבל מליח שמן דינו כצלי שמן ומפעפע בכל החתיכה האחרת, ובעיני שישים נגד האיסור [וגם כשיש שישים מ"מ בעיני קליפה, כמבואר בס' קה (ס"ט), וכן נתבאר שם (סעיף ה) גבי צלי].

ב. השמן מפטם את הכחוש

עוד מבואר בשו"ע [ומקורו ברשב"א בתורת הבית בית ד שער א דף ב:] דהשמן מפטם את הכחוש, והיינו דאף באופן שהטמא המליח כחוש מ"מ אם הבשר שמן הרי הוא מפטמו ומוליך את הבליעה בכולו, וכפי שנתבאר בס' קה [סעיף ה] גבי צלי ושם [ס"ט] גבי מליחה, ועיי"ש שנתבאר דין פיטום באריכות.

והנה הש"ך [ס' קה ס"ק כח] הביא את דעת הרש"ל דלא ס"ל כלל דין פיטום במליחה, וגם הט"ז [שם סוס"ק כו] הביא את דברי הרש"ל האלו. וסיים הש"ך [שם] דנראה דאף הטור והשו"ע שהעתיקו דין פיטום במליחה היינו דוקא כאשר שניהם מלוחים, אבל אם ההיתר הוא שמן ואינו מליח אין הוא מפטם את הטמא הכחוש המליח ואינו מוליך את בליעתו בכולו. בנקודות הכסף [בהגהה שם] וכן בהגהה [כאן על סעיף ב] הקשה שבשו"ע [סימן ע] מבואר דיש דין פיטום גם כאשר ההיתר השמן הוא תפל.¹⁵ [והמנחת יעקב (כלל כג ס"ק ח) כתב דהש"ך (ס' קה) אכן חולק על השו"ע וכתב שיטה אמצעית, דאף שיש להחמיר בדיון פיטום במליחה היינו דוקא כאשר שניהם מלוחים. (והש"ך כאן ס"ק כב מבאר את דעת השו"ע)].

ג. תתאה גבר במליחה

יסוד נוסף שנתבאר בשו"ע [ומקורו ברשב"א שם] הוא שגם במליחה אמרינן תתאה גבר, והיינו דכל הכח של הטמא המליח לפעפע בכל ההיתר [כשהוא שמן או כשההיתר שמן וכנ"ל] הוא רק כאשר הטמא למטה והוא גובר על הצינון של ההיתר התפל, אבל כאשר הטמא המליח למעלה וההיתר התפל למטה, הרי ההיתר מצנן את חום המליח ואינו אוסר אלא כ"ק.¹⁶ והרמ"א ציין לס' קה [סעיף יא] שם נקט להלכה כשיטת תוס' והרא"ש שבמליחה אין דין תתאה גבר, ולכן גם באופן שהטמא

ביאורים והערות

14. ובציר היוצא ע"י כבישה מעת לעת או בשיעור שיתנונו על האור בחומץ נחלקו הפוסקים:
- א [החנות דעת [ס"ק ד] הביא את דברי האו"ה שנקט דאין בזה איסור תורה, דלא אסרה תורה דם אלא כשהוא ראוי לזריקה על המזבח, והכא שנתערב הדם במים או בחומץ אינו ראוי להקרבה. ב] הפמ"ג [ש"ד ס"ק יח] נקט שיש בזה איסור תורה, דלענין דין דם שבישלו לא אמרינן דכבש כמבושל.
15. שהרי השו"ע כתב דאם הטריפה המליח הכחוש הוא למטה אמרינן תתאה גבר והוא מבליע את האיסור בכל ההיתר השמן שלמעלה, שהשמן מפטם את הכחוש. ובע"כ מיירי שההיתר שלמעלה הוא תפל, דאם גם הוא מלוח א"כ א"צ לדין תתאה גבר שהרי שניהם ורתחים, ומוכח דיש פיטום במליחה גם כאשר ההיתר השמן הוא תפל.
- ועיין בהגהת דגמ"ר שפירש גם בדברי השו"ע כהש"ך [ס' קה] הנ"ל דאין פיטום במליחה אלא כששניהם מלוחים, ומשמע דנקט כן להלכה.
16. וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כב] דלא מהני דין תתאה גבר במקרה שהטהור המליח למטה והטמא התפל למעלה לומר שהטהור ירתיח את הטמא מכח היותו תתאה ויפליט ממנו איסור, דבמליחה רק המליח מפליט ולא התפל.

קנין הלכה

המליח למעלה הרי הוא אסור את כל ההיתר התפל שלמטה.
ומלבד זה שיטת הרמ"א [סימן קה ס"י] דאנו משערין מליחה בשישים בכל גונוי כיון שאיננו בקיאים בין בחוש לשמן, וכפי שהביא
הש"ך [ס"ק כג].

סעיף ה

הראשונים נחלקו בדין בשר שנמלח ושהה במלחו עד גמר פליטת כל דמו וצירו:
א. הרשב"א בתורת הבית [בית ג שער ג דף עב:] כתב בשם רבותיו, והר"ן [דף מב.] כתב בשם רבינו יונה, דבשר זה
אסור משום שלאחר שאינו פולט עוד ציר, חוזר הוא ובולע כדי קליפה מלחלוחית הדם שעליו ושעל המלח.¹⁷
ב. הרא"ש [ס' לז] כתב דאין הבשר נאסר לפי שהדם הוא מועט והוא בלוע במלח ואינו יוצא ממנו, משום שטבע המלח
למשוך את הדם אליו והוא נשאר בתוכו ואינו חוזר לבשר.

להלכה: כתב השו"ע שלכתחילה יש להזהר בזה ולא להשהות בשר במלחו עד סוף שיעור פליטת הציר, אך בדיעבד אין לאסור.¹⁸

סעיף ו

לעיל [סעיף א] נתבאר שמותר למלוח ביחד כמה חתיכות בשר ולא חיישינן שהציר המעורב בדם הזב מהחתיכות העליונות יבלע
בחתיכות התחתונות. וכתב השו"ע הטעם משום דאידי דטרידי החתיכות למיפלט ציר ודם, לא בלעי את הציר והדם הזב
מהחתיכות העליונות. ועיי"ש במ"ז [ס"ק א] שכתב טעם נוסף, דכבולעו כך פולטו והמליחה של התחתונות פולטת גם את הדם
הנבלע מן העליונות.
ונחלקו הראשונים בבשר שאינו נמלח עתה שהונח אצל בשר הנמלח, דהציר והדם היוצאים מהבשר הנמלח נבלעים בו, האם
מעתה תועיל לו מליחה להוציא את הדם שנבלע בו מהבשר הנמלח.
ומשכחת לה שאלה זו בכמה אופנים:

ביאורים והערות

17. ולא שייך לומר בזה אידי דטריד למיפלט ציר לא בלע שהרי כבר אינו פולט ציר.

18. תוספת עיון

הב"י כתב שהדין הנ"ל של בשר ששהה במלחו תלוי בדין מעשה דרש"י בבשר שהונח אחר שיעור זמן המליחה בכלי שאינו מנוקב [לעיל
ס' סט סעיף ב]. [ולכאורה כוונת הב"י לומר ששני הטעמים שנאמרו להיתר דרש"י שייכים גם כאן, דלפי הטעם שנתמייצב הדם צמוך המלח ואין
לו כח להצלע ה"נ אין צמח הדם להצלע, וכן לפי הטעם שפסק כח המלח ה"נ פסק כח המלח, ומלכד זה נקט רש"י דהציר היוצא אחר שיעור
מליחה אינו דם רק מוהל צעלמא].

אמנם לפי"ז למאי דהחמיר הרמ"א שם לאסור כ"ק את מה ששהה בציר ה"נ היה צריך לאסור. וכתב התורת חטאת [כלל יד דין ד] דמעשה
דרש"י חמיר טפי, דאנו רואים שהמלח הוציא עוד ציר, [לכאורה ל"צ כוונת המוס' צבצבא זו, דמה צכך שאנו רואים שהמלח הוציא ציר, ואולי
הכוונה שמוה נראה שלא פסק כח המלח, וכיון שהתו"ם נקט שהמתמירים צמעה דרש"י נקטו שהציר היוצא הוא דם אף לאחר שיעור המליחה,
א"כ המלח מצליעו. ועוד י"ל דאם יצא הרצב ציר חיישינן טפי שמתורב צו דם, משא"כ צלחלוחית צעלמא] והבשר מונח בתוכו, אבל הכא שהבשר
בכלי מנוקב לא חיישינן שהבשר יבלע מן המלח שעליו דאף אם יפלוט דם מישרק שריק.

והקשה הש"ך דהא להלן [סעיף ו] מבואר דלא סמכינן על הסברא דדם מישרק שריק, דאם הונח בשר שפלט כל דמו וצירו אצל בשר
הנמלח עתה הרי הוא נאסר, מ"מ הכא מצרפין את הסברא דמישרק שריק לסברות ההיתר של רש"י [שהלחלוחית שנשארה היא רק מוהל
בעלמא, וכן שפסק כח המלח ואינו מבליע דם] ומקילין.

והט"ז [לעיל ס"ק ו] כתב בשם האו"ה [כלל יג דין א] דהטעם שאין חוששין לדם הנשאר על העופות אחר שיעור המליחה, הוא משום
דאינו אלא לחלוחית בעלמא ובוזה לא נהגו איסור, ורק כשיצא הרבה ציר נהגו להחמיר במעשה דרש"י.

קנין הלכה

- א. בשר שלא נמלח כלל [בשר תפל] ועדיין כל דמו בתוכו, שבלע ציר ודם מבשר שנמלח.
- ב. בשר שנמלח ופלט כל דמו וצירו ואין בו דם וציר ידיה כלל, שבלע ציר ודם מבשר שנמלח.¹⁹
והביא השו"ע בזה שלש דעות:
- א. הדעה הראשונה [ר"ן ריש דף מב.]. סוברת שאין מליחה מועילה כלל לדם שנבלע מבחוץ, אף באופן שעדיין יש בבשר דם של עצמו, ולא אמרינן אידי דפליט דם ידיה יפלוט דם שבלע מעלמא.
- ב. הדעה השנייה [רבינו יונה המובא בר"ן שם, רשב"א בתורת הבית בית ג שער ג דף עב:] סוברת דבשר שלא נמלח שעדיין יש בו דם ידיה מועילה מליחה להוציא ממנו דם שבלע מעלמא.²⁰
- א. הדעה השלישית [מקצת רבותיו של הרשב"א] סוברת שגם בשר שפלט כל דמו וצירו מועילה לו מליחה שנית לפלוט דם שבלוע מעלמא.²¹

להלכה: כתב השו"ע דלכתחילה יש להחמיר כשיטה הראשונה שלא ליתן בשר שלא נמלח אצל בשר הנמלח בעת מליחתו, ובדיעבד הוקל אף כשיטה השלישית דאף אם כבר פלט הבשר כל דמו וצירו והונח אצל בשר הנמלח מהניא לו מליחה שנית. והרמ"א כתב דבציור האחרון שפלט כל דמו וצירו נוהגין לאוסרו אף בדיעבד. והנה הרמ"א האריך בסעיף זה וכתב אופנים רבים שונים זה מזה, וראינו לנוכח לכתוב כל דין בנפרד ולפרשו, ולכתוב עליו את עיקר דברי הש"ך והט"ז.²²

הדינים המבוארים ברמ"א

[א] כתב הרמ"א "ואפילו נדיענדי נהגים לאוסרו אם נפל צמר שכזר פלט כל דמו וצירו אצל בשר שלא נמלח אצל בשר הנמלח בעת מליחתו, והיינו דבשר שפלט כל דמו וצירו שהונח אצל בשר הנמצא בתוך שיעור מליחתו, נוהגים לאוסרו אף בדיעבד ולא מהניא ליה מליחה שנית [ודלא כסברא האחרונה שבשו"ע שהתירה אף בזה ע"י מליחה]. והמעם משום דכיון שאינו פולט ציר לא שייכא בו הסברא דאידי דמריד למיפלט ציר לא בלע, והוא בולע דם, ולא מהניא סברא

ביאורים והערות

19. וכתב הש"ך [ס"ק כו] דבכלל זה בשר שנמלח ושהה שיעור מליחה באופן שנפלט כל דמו אך עדיין יש בו ציר, מ"מ אם הודח היטב נסתמו כל נקבי הפליטה ושוב אינו פולט ציר, דלענין השאלה אם תועיל לו מליחה לפלוט דם שבלע מבחוץ דינו כבשר שכבר פלט כל דמו וצירו, דבשניהם לא שייך לומר אידי דפליט ציר ידיה יפלוט דם שבלע.
20. לגבי בשר שנמלח ועדיין לא שהה שיעור מליחה, אין הדם הזב מהחתיכות הנמלחות נבלע בו כלל, דאידי דטריד למיפלט ציר לא בלע. אמנם גם באופן שאין סברא זו קיימת, כגון שנפל לתוך ציר [שמבואר ברמ"א להלן שבאופן זה נבלע בו הציר שאליו נפל], א"נ שהוסר ממנו המלח, תועיל לו מליחה אחרת דאידי דפלט דם ידיה יפלוט דם שבלע מבחוץ.
- גם לגבי בשר ששהה שיעור מליחה ולא הודח ועדיין הוא פולט ציר, פסק השו"ע לעיל [סעיף א] שאינו בולע כלל מהדם והציר הזב מהחתיכות האחרות, דאידי דטריד למיפלט ציר לא בלע דם. ובאופן שאין סברא זו קיימת כגון שנפל לתוך ציר, שהציר נבלע בו ואוסרו, נחלקו המהרש"ל והרמ"א, וכפי שיוכא להלן בדברי הרמ"א [דין ו] שהמהרש"ל סובר שאין מליחה מועילה לו דלא אמרינן אידי דפליט ציר יפלוט דם [ורק כל זמן שיש בו דם אמרינן אידי דפליט דם ידיה יפלוט דם מעלמא], והרמ"א סובר שמליחה מועילה לו כיון שפולט ציר ידיה. ולענין מעשה חשש הרמ"א לדברי המהרש"ל, אך במקום הפסד מרובה נקט כשיטת עצמו להקל.
21. והבי"י הביא את דעת ר"ת שסובר דבכל גווני אף בפלט כל דמו וצירו מותר הבשר אף בלי מליחה שנית כלל, דדם מישרק שריק, והובאו דבריו בספר ארחות חיים ובאגור וברבינו ירוחם, ואפשר דמה שפסק השו"ע בדדיעבד סמכין להקל גם על השיטה השלישית הוא משום שצירף גם את דעת ר"ת שהיקל טפי, דא"צ אף מליחה שנית.
22. דברי הש"ך [ס"ק כט] יבוארו בסוף הסעיף אחרי סיום ביאור פסקי הרמ"א, ושם יובא גם סיכום הדין דהדחה סותרת נקבי הפליטה.

קנין הלכה

דכבולעו כך פולטו אלא אם פולט עכשיו דם דידיה [או עכ"פ פולט ציר דידיה וכמבואר להלן בהמשך דברי הרמ"א].

והוסיף הש"ך [ס"ק לא] דה"ה אם הודח הבשר אחר שיעור מליחה, שאז נסתמין נקבי הפליטה ושוב אינו פולט ציר.

וכתב הש"ך [ס"ק ל] שגם צלייה לא תועיל להתיר בשר זה שנבלע בו הדם כשאין בו דם וציר של עצמו כלל.²³

ב. עוד כתב הרמ"א **"י"ח שכל מעט לעט לאחר שנמלח פולט הצצר ציר וכו'"** [והיינו כשלא הודח ממלחו], ולכן אם הונח בשר זה אצל בשר הנמצא באמצע שיעור מליחתו אינו נאסר, וכן נוהגים. אך במקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר שבשיעור יב שעות פולט כל צירו וממילא נאסר.

ונחלקו הט"ז [ס"ק מז] והש"ך [ס"ק לב] בביאור דברי הרמ"א שאינו נאסר, הט"ז מפרש שהבשר בולע מהדם של הבשר הנמלח, אך מתוך שהוא עצמו עדיין במלחו ופולט ציר, פולט דם שבלע אידי דפליט ציר דידיה,^{24 25} ולדינא נקטו האחרונים בזה כהש"ך.

תורה דברי הט"ז ס"ק מז

א. עיקר דברי הט"ז עוסקים בבשר שנמלח ושהה שיעור מליחה ועדיין פולט ציר והודח, אם אמרינן דנסתמין נקבי הפליטה. וכתב הט"ז שהרמ"א בתורת חטאת סותר לדבריו בהגהת הרמ"א בסעיף זה, שבתו"ח נקט דנסתמין נקבי הפליטה, ואילו בהגהת הרמ"א לגבי בשר שנפל לציר לאחר שיעור מליחה כתב שבמקום הפסד מרובה ידיחנו וימלחנו ויפלוט הדם אגב ציר דידיה, ומבואר דאין נקבי הפליטה נסתמין. [והש"ך [ס"ק לט] כתב דאין דברי הרמ"א סותרין, דלעולם י"ל דם"ל דבהדחה אחר פליטת הדם נסתמין נקבי הפליטה, אך הדחה הבאה רק כדי להסיר את הציר שנדבק בבשר בעת הנפילה לציר אינה סותמת נקבי הפליטה, וכ"ש לפי המבואר בש"ך [ס"ק מב] שדי לזה בהדחה מועטת].²⁶

ביאורים והערות

23. והוסיף הש"ך שנראה שגם הרש"ל הסובר שבשר שנפל לציר אינו נאסר מיד רק כששהה כשיעור כבישת ציר, מודה הכא כיון שהציר הזב מן הבשר אינו מצטנן כלל אלא נבלע מיד וגם הבשר עצמו רותח מחמת המליחה. [ולכאורה צ"ע דגם הרש"ל מודה שהבשר נאסר מיד כדי קליפה, כמפורש בדבריו באיסור והיתר שלו וביש"ש [פ"ח סי' עה], ואינו חולק אלא בזה שסובר דלא כל הבשר נאסר רק כדי קליפה, וא"כ מאי מהני שלא נצטנן הציר, סו"ס מליחה בכחוש אינה אוסרת אלא כ"ק].

24. ולפי"ז דין זה הוא דלא כהרש"ל המובא להלן [דין ו] הסובר שאם אין בבשר דם רק ציר לא מהניא לו מליחה, דלא אמרינן אידי דפליט ציר דידיה פליט דם.

25. ואזיל הט"ז לשיטתו [לעיל ס"ק א] שנקט דהרמ"א סובר דבשר שאינו פולט דם רק ציר לא אמרינן בו אידי דטריד למיפלט ציר לא בלע, רק שמליחה מועילה לו. ועיין בפמ"ג [מ"ז ס"ק טז] שכתב דשורש דעת הט"ז הוא משום שאינו מחלק בין בשר שזב עליו ציר מבשר אחר הנמלח לבין נפילה לתוך ציר, וכיון דבנפילה לתוך ציר כתב הרמ"א להלן שהבשר בולע וטעון מליחה שנית, אף שהוא מלוח בתוך זמן פליטת הציר, ה"נ בבשר שזב עליו ציר מבשר הנמלח, והש"ך מחלק בין הנידונים. [וכתב הפמ"ג שבתורת חטאת (כלל ו דין ה) משמע כהט"ז].

26. עוד כתב הט"ז שגם בדברי רבותיו של הרשב"א יש לכאורה סתירה בנידון זה אי הדחה סותמת נקבי הפליטה. והביא לשון הר"ן [דף מב.] בשם רבינו יונה שכתב שבשר שפלט דמו והודח אין לו תקנה במליחה, ופירש הט"ז שהוא משום שההדחה סתמה נקבי הפליטה. ומאידך הרשב"א [תורת הבית בית ג שער ג דף עד סוף ע"א] הביא בשם רבותיו שבשר שפלט כל דמו ע"י מליחה והודח מהניא לו מליחה, ולכן כתב הט"ז שרבותיו של הרשב"א אינו רבינו יונה. ובתשובת צמח צדק [סי' ח והובא בפמ"ג מ"ז ס"ק טז ד"ה ועתה] ובהגהת רע"א כתבו שאין ראייה מרבינו יונה המובא בר"ן שנסתמו נקבי הפליטה, די"ל דס"ל דאידי דפליט ציר לא בלע, אך אם יבלע כגון שנפל לתוך ציר לא יפלוט ע"י מליחה, דס"ל דלא אמרינן אידי דפליט ציר דידיה פליט דם. ולכן מש"כ רבינו יונה "והודח" בא רק לומר שע"ז

קנין הלכה

עוד הביא הט"ז שגם מהאיסור והיתר נראה שאינו סובר סברא זו דנסתמין נקבי הפליטה.
 ב. בהמשך דבריו הביא הט"ז באריכות את שיטת המהרש"ל שתבואר להלן בהמשך דברי הרמ"א [דלא ס"ל דאגב דפליט
 ציר דידיה יפלוט דם שבלע ממילא], ועוד כמה פרטי דינים.

ג. ומוסיף הרמ"א: "וקודם לזה [כלומר תוך יב שעות אחר המליחה]. אין להחמיר כלל", דהיינו דנקטינן בפשיטות שאין הבשר
 בולע דם כל זמן שהוא פולט ציר.²⁷

ד. מוסיף הרמ"א: "וכל שכן אם לא נמלח כלל וכו' עד מה שזלע ממקום אחר".
 בשר שלא נמלח כלל, אפילו נפל לציר ממש [פי' לא רק אם הונח ליד בשר אחר שהוא בתוך שיעור המליחה, אלא אף אם נפל
 לתוך ציר] אין לאוסרו, והיינו שכאשר ימלחו אותו יפלוט גם את הדם שבלע אידי דפליט דם דידיה.²⁸

ה. מוסיף הרמ"א: "ואפילו אם נמלח הצער ולא שהה עדיין שיעור מליחה, וכו' עד אם לא נכצט צמחו יוס שלם".
 וכן אם נמלח הבשר ולא שהה שיעור מליחה שעדיין יש בו דם דידיה ונפל לציר, מהניא ליה מליחה שנית, והיינו שדיחנו מהציר
 ויחזור וימליחנו.

וראה להלן בהמשך דברי הרמ"א שכתב שבדיעבד הרי זה מותר אף אם לא הדוחו מהציר רק מלחו ע"ג הציר הזה, ואינו דומה
 לבשר שנמלח בלי הדחה קמייא שנתבאר לעיל [סי' סט ס"ב] דנאסר לפי הרמ"א, כיון שהציר אינו דם בעין רק דם פליטה.²⁹

עיי' להלן [דין ח] מדיני הרמ"א שנביא את דברי הש"ך [ס"ק מ] שכתב דהא דמהניא מליחה לבשר שהוא בתוך שיעור מליחה
 שנפל לציר, הוא דוקא בציר המונח בכלי מנוקב שיש לציר מקום לזוב, אבל בנפל לציר בכלי שאינו מנוקב נאסר מה שבציר ואין
 לו תקנה במליחה שנית, [והיינו אף באופן שאינו בגדר נמלח בכלי שאינו מנוקב שנתבאר לעיל (סי' סט ס"ח) שהרמ"א אוסר

ביאורים והערות

אין כאן מלח ולא נפלט ציר ואין מונע מהציר האסור מלהבלע, ואחרי שנבלע לא תועיל מליחה להוציא אגב הציר.
 גם מש"כ הט"ז שרבותיו של הרשב"א שהתירו בבשר שנמלח והודת לא ס"ל דנסתמין נקבי הפליטה תמה ע"ז הפמ"ג, דהא מקצת רבותיו
 אלו איירי אף בבשר שפלט כל דמו וצירו, וס"ל דאמרינן כבולעו כך פולטו אף כשאין לו דם או ציר דידיה [ולא קיי"ל הכי], אך אינו ענין
 לסתימת נקבי הפליטה.

27. כתב הגר"א [ס"ק לב] שדברים אלה של הרמ"א אינם כשיטה הראשונה שבשו"ע, והיינו שהגר"א נקט כאן דלפי השיטה הראשונה
 שבשו"ע אם פלט הבשר כל דמו הרי הוא בולע דם אף שעדיין הוא פולט ציר. [וקצ"ע דזה סותר לדברי הגר"א (לעיל ס"ק כט) שכתב
 דמש"כ שם בשו"ע שפלט כל דמו היינו כל דמו וצירו, ולפי"ז אין דברי הרמ"א חולקים על השיטה הנ"ל, דהרמ"א איירי בזמן שפולט
 ציר].

28. בנידון ציר זה שהחתיכה נפלה לתוכו והוא אוסרה, הפשטות היא דמירי בציר שזב מחתיכות אחרות של בשר בתוך שיעור מליחתו,
 שציר זה מעורב בדם, וכך כתב החכמת אדם [כלל לב דין כה]. והפר"ח כתב דלפי מה שנתבאר ברמ"א [סי' סט ס"כ] דיש אוסרים גם
 ציר שזב אחר שיעור מליחה משום שגם הוא נחשב דם, ה"נ בנידון דידן יש להחמיר. והיד יהודה [פירוש הקצר ס"ק מא] כתב דבמקרה
 שיש צירופים נוספים כגון שהחתיכה שנפלה אל הציר היא בתוך יב שעות למליחתה ועדיין היא עצמה פולטת ציר, יש להקל שלא לחוש
 אלא בציר הזב בתוך שיעור המליחה.

29. וכתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק מג] דעיקר טעם החילוק בין דם בעין לבין דם פליטה הוא שדם בעין הוא עב, ולכן גם כשהבשר טריד ופליט
 דם דידיה הרי הוא בולע דם בעין, וכן לא אומרים לגביו שהמליחה תועיל להוציא אידי דפליטה דם דידיה, משא"כ דם פליטה שהוא
 קלוש.

קנין הלכה

גם מה שמחוץ לציר, וזה דוקא כשהבשר נוגע בשולי הכלי, וזה אוסר אף כשאין ציר בכלי, משא"כ הכא שאינו נוגע בשולי הכלי כגון שמונה ע"ג עצים בתוך כלי, ואחת החתיכות נשרתה בציר בלי לנגוע בשולי הכלי].
מש"כ הרמ"א אם לא נכבש בתוכו יום שלם, יבואר להלן דין ז.

ו. מוסף הרמ"א: "אך אם שעה שיעור מליחה ונפל לציר וכו' עד על ידי שדיחנו ויחזור וימלחנו"
בשר שנמלח ושהה שיעור מליחה וכבר אין בו דם ידיה, אך עדיין יש בו ציר ונפל לציר, נקט הרמ"א דשלא במקום הפסד מרובה יש להחמיר כמהרש"ל שאין מליחה מועילה לו,³⁰ אמנם במקום הפסד מרובה היקל הרמ"א כשיטתו דעד יב שעות מהניא לו מליחה שנית.³¹
ואף שהבשר פולט עדיין ציר כתב הש"ך [ס"ק לו] בתחילת דבריו דלא אמרינן דאידי דפליט ציר לא בלע מהציר שנפל לתוכו, דכיון שנפל לתוך ציר מרובה בולע הבשר מהציר. עוד הביא הש"ך מהתורת חטאת דה"ה אם נפלה כמות של ציר על הבשר הרי הוא בולע אף שהוא עדיין פולט ציר, ורק ציר הזב מבשר שנמלח אינו נבלע בבשר הפולט ציר.
אמנם בסוף דבריו הביא הש"ך דבתורת חטאת שם [כלל ו דין ה] וכן בסימני תורת חטאת היקל במקום צורך שאף בנפל לציר אמרינן דלא בלע כלל, וממילא אין צריך אפילו למולחו שנית, ולכן מסיק הש"ך לדינא בבשר זה שנמלח ושהה שיעור מליחה ועדיין פולט ציר, שנפל לתוך ציר או נפל צבע ציר, שלכתחילה יש להדיחו ולמולחו שנית כמהרש"ל והרמ"א דידן³², אך בדיעבד במקום צורך גדול [והפמ"ג כתב במקום הפסד גדול] אם כבר נתבשל בלי הדחה ומליחה ה"ז מותר, דבדיעבד סמכינן על הסברא שלא בלע כלל.³³

ו. מוסף הרמ"א: "אם לא נכבש בתוכו יום שלם".

ביאורים והערות

30. חשש לדעת המהרש"ל באיסור והיתר שלו [סימן ו אות ה (נדפס בשערי דורא)] שנקט שאין מליחה מועילה לפלוט דם שנבלע מבחוץ אלא כל זמן שיש בבשר דם ידיה, דאידי דפליט דם ידיה פליט דם שבלע מעלמא, אך לאחר שיעור מליחה שכבר אין בו דם ידיה אין מליחה מועילה לו, דסובר הרש"ל דלא אמרינן אידי דפליט ציר ידיה פליט דם שבלע מעלמא, והרמ"א חלק בזה על הרש"ל ונקט דגם כל זמן שפולט ציר יש להקל, וחשש הרמ"א לשיטת הרש"ל שלא במקום הפ"מ.
31. והנה הרמ"א נקט כאן דשיעור פליט ציר הוא יב שעות ואח"כ שוב אינו פולט ציר, וכתב הש"ך [סק לח] והפמ"ג [בשערי דורא שם] דאף שבתחילת ההגהה כתב הרמ"א שבמקום הפסד מרובה יש להקל שעד כד שעות פולט הבשר הנמלח ציר, ועיי"ש בש"ך [ס"ק לג], מ"מ הכא לא היקל אף במקום הפ"מ, וכתב הפמ"ג דהטעם הוא משום שמצטרפת כאן לחומרא שיטת הרש"ל שלא אומרים אידי דפליט ציר ידיה פליט דם [רק אידי דפלט דם ידיה פליט דם שבלע], ואף שהרמ"א מיקל בזה במקום הפ"מ מ"מ תרי קולות בהפסד מרובה לא אמרינן. [כך לשונו של הדגמ"ר כאן, ע"פ הט"ז סי' צא ס"ק יב].
- [וכתב החכמת אדם [כלל לב דין כה] דה"ה שבתוך יב שעות אם הודח הבשר היטב, די שוכרים שההדחה סותמת את נקבי הפליטה ואין להקל, דגם זה הוי בגדר תרי קולי בהפסד מרובה].
- והיד יהודה [פירוש הקצר ס"ק מב] כתב דאם לא הודח הבשר ה"ז מותר אף אחר יב שעות, ובסוף סי' ע [דין ד] כתב דהמיקל בזה בהפסד מרובה תוך כד שעות לא הפסיד כמבואר בסימני תורת חטאת, והוסיף דכן משמע בט"ז [ס"ק יט].
32. וכתב בספר איסור והיתר [כלל ו דין ד] דנפילה זו של ציר אוסרת אף באופן שנפל הציר בדרך העברה בעלמא, והובאו דבריו בכנה"ג [הגהת ב"י ס"ק עט].
33. והחוות דעת [ס"ק ח] כתב דאין לסמוך על הש"ך בדין זה, דאם אכן יש פליטת ציר מהבשר אף כשנפל לתוך ציר, א"כ לאחר יב שעות כלה כל צירו והרי הוא בולע מהציר שנפל לתוכו ותו לא תועיל לו מליחה, והרמ"א היקל במליחה שנית כל שלא שהה כד שעות, וכן נקט הש"ך [ס"ק לו]. ומוכח מהרמ"א דכשנפל לציר אינו פולט דם, וכן נקט בשו"ת משכנות יעקב בחידושו ליו"ד. אמנם היד יהודה [פירוש הקצר ס"ק מד] והחזו"א [סי' י ס"ק טז בציוור הראשון בשר ד] נקטו כהש"ך.

קנין הלכה

והוסיף הרמ"א דהא דמהניא מליחה בצער שנפל לציר היינו צאופן שלא נכבש צציר יום שלם, אך אם נכבש צציר יום שלם אמרינן דכבוש הוא כמבושל ותו לא מהניא מליחה להפליט את הדם שנבלע. [וה"ז אסור צין בצער שעדיין לא נמלח כלל, וצין אם נמלח והוא צאמצע שיעור זמן מליחתו, וצין אם הוא אחר שיעור מליחה].

הפוסקים התקשו דהא בסימן קה [ס"א] נקטינן כהרא"ש ששיעור כבישה בציר הוא כשיעור שיתננו על האש וירתיח, וא"כ יש להחמיר בשיעור זה.

וכתב הט"ז [ס"ק טז] דאה"נ וט"ם הוא ברמ"א, ובשיעור של כבישת ציר כבר נאסר הבשר ולא מהניא ליה מליחה [ודלא כהרש"ל שהיקל בזה].

והש"ך [ס"ק לו] כתב ב' אופנים:

- א. אף שכבוש בציר הוא כמבושל מ"מ לענין שלא תועיל לו מליחה אינו כמבושל, ורק בכבישה של כד שעות הוא כמבושל ולא מהניא ליה מליחה [וזה כדעת הרש"ל שסובר ששיעור כבישת ציר אינו מונע מהמליחה להפליט את הדם].
- ב. באופן אחר כתב הש"ך לחדש דישנם שני אופנים של כבישה בציר: א] אם הציר מונח בכלי שאינו מנוקב אז אכן נאסר בשיעור כבישת ציר [שיתננו על האור וירתיח] ותו לא מהניא ליה מליחה. ב] ואם הציר מונח בכלי מנוקב מודה הרא"ש שאינו נעשה כבוש אלא בכד שעות ולא בשיעור שיתננו על האור וירתיח. ובסוף דבריו כתב הש"ך לדייק מהמהרש"ל שסובר דאפילו נכבש כשיעור שיתננו על האור מהניא ליה מליחה שנית. ובפמ"ג [ש"ד ס"ק לו] כתב דכן מפורש ביש"ש [פ"ח סי' עז], וסיים השך דצ"ע לדינא.

להלכה: לענין כבישה בכלי שאינו מנוקב בשיעור כבישת ציר, כתב רע"א בהגהתו על הפמ"ג [ס"ק נ בדין הראשון] שנראה מהש"ך דס"ל לעיקר בתירוץ השני, ולכן אם נפל לציר בכלי שאינו מנוקב ושהה בו כדי שיתננו על האור וירתיח נאסר אף בהפסד מרובה ולא מהניא ליה מליחה, וכ"כ בחמודי דניאל ועוד אחרונים, וכן פסק החזו"א [סי' י' ס"ק טז].³⁴ ובשו"ת נוב"י [תניינא סי' מב] פסק להקל במקום הפסד מרובה כהרש"ל וכתירוץ הראשון בש"ך דמהניא מליחה שנית, וכ"כ החוות דעת והיד יהודה [דין א], [והוסיף דזה אף כשלא הודה בהדחה קמייתא].

ובנכבש בכלי מנוקב כתב הפמ"ג דאף שבוה היקל גם הש"ך בתירוץ השני, מ"מ כיון שסיים בצ"ע לדינא והט"ז אסר, לכן אין להקל אלא במקום הפסד מרובה. והמנחת יעקב היקל בזה אף שלא במקום הפ"מ, וכן נקט החזו"א [סי' י' ס"ק טז].

ה. מוסיף הרמ"א: "וכן אם נפל לציר קודם ששהה שיעור מליחתו" וכו'.

בשר שנמלח ובתוך שיעור מליחתו נפל לציר ידיחנו ויחזור וימלחנו.

דין זה נתבאר לעיל [אות ה], אמנם ראוי לבאר כאן את דברי הש"ך [ס"ק מ].

תורף דברי הש"ך ס"ק מ - חילוק בין כלי מנוקב לאינו מנוקב

הש"ך מביא את דברי התורת הטאת ולמד ממנו אוקימתא מחודשת בדין זה של הרמ"א, דמש"כ הרמ"א דאם בשר שנמלח נפל

❦ ביאורים והערות ❦

34. החזו"א תמה על הש"ך בתירוץ הראשון שהיקל בזה, דבשו"ע [לעיל סי' טט] מבואר שבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו שיעור כבישת ציר נאסר מה שבציר, ואפילו צלי לא מהני ליה.

קנין הלכה

לציר בתוך שיעור מליחתו נותר הבשר ע"י הדחה ומליחה היינו דוקא בציר הנמצא בכלי מנוקב, שיש לציר של הבשר הנמלח מקום לזוב, אבל אם נפל לציר הנמצא בכלי שאינו מנוקב ה"ז חמור טפי, ויש להבחין בו בין שני אופנים:

א. אם נפל לציר וגם נגע בשולי הכלי ה"ז כדון בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב, [שהרי הבשר שנפל לכלי הוא בתוך שיעור מליחתו, וכשהונח בכלי שאינו מנוקב נאסר בשחייה מועטת כמבואר ברמ"א (סי' סט סי"ח)].

ב. אם הבשר נפל לציר הנמצא בכלי שאינו מנוקב אך לא נגע בשולי הכלי כגון שיש עצים בתוך גיגית והניח הבשר ע"ג העצים ומלחו ונצטבר ציר בשולי הגיגית, אם מעתה תהא חתיכה העומדת באמצע מליחתה נשרית בציר [ולא נגעה בשולי הכלי] נחלקו הפוסקים:

א [דעת הש"ך שנאסר רק מה שבתוך הציר ולא מהניא ליה מליחה שנית, אך מה שמחוץ לציר אינו נאסר, 35 והטעם משום שיש לציר מקום לזוב. וכדברי הש"ך כתבו גם החוות דעת [ס"ק ב] והחזו"א [סי' י ס"ק מז ציור השני בשר].
 ב [באופן השני שהבשר לא נגע בשולי הקדרה ה"ז כנמלח בכלי שאינו מנוקב ואסור גם מה שמחוץ לציר [כנפי יונה, משאת בנימין סי' לט], וכן צידד המנחת יעקב, והיד יהודה [ס"ק כג] פסק כן, וכיון שנתבאר שהטעם לאסור בנפל לכלי שאין לציר מקום לזוב הוא משום קלקול המליחה של החתיכה שנפלה בתוך שיעור מליחתה, לכן אם חתיכה תפלה שלא נמלחה נפלה לציר אין איסור זה נאמר והחתיכה ניתרת בהדחה ומליחה שנית.

וראה עוד להלן בש"ך [ס"ק מז], וכתבנו דבריו להלן דין יב מדיני הרמ"א.

ט. מוסיף הרמ"א: "וכל זה לא מיירי אלא ציר וכו' אצל דם צעין וכו' דלגצי דם צעין לא אמרינן אידי דטריד למיפלט לא צלע ולא כזולעו כן פולטו".

דם בעין שנפל על בשר שהוא בתוך שיעור מליחתו נאסר הבשר ולא מהניא לו מליחה, והטעם משום שבשר בתוך זמן מליחתו נחשב כרותח, והדם הנשפך עליו נבלע בו.

והוסיף הש"ך [ס"ק מד] דאף לאחר שיעור מליחתו נקמינן שהבשר נחשב רותח כל זמן שהמלח עליו, ורק במקום הפסד מרובה וסעודת מצוה מקילין לומר שלאחר שיעור זמן המליחה תשש כח המלח ואין הבשר נחשב רותח, כמבואר כל זה ברמ"א [סי' צא סעיף ה].

י. מוסיף הרמ"א: "והא דלסקרינן אותו כשנפל לציר היינו דוקא מה שצמח הציר אצל מה שלמעלה מן הציר שרי".

בשר שנפל לציר ונאסר [כגון לאחר שפלט דמו וצירו, א"נ לאחר שפלט דמו אם הוא במקום שאין הפסד מרובה] אין הציר נבלע אלא במה ששרוי בו ולא נאסר מה שמעל הציר אלא כדי קליפה, והטעם משום שדם אינו מפעפע למעלה.

ביאורים והערות

35. ביאור הדין הזה הוא מעין האיסור של נמלח בכלי שאינו מנוקב, שהסוברים לאסור גם מה שמחוץ לציר חוששים שהדם החל לפרוש ממקום למקום מכח המליחה, אך לא נפלט לגמרי משום שהמליחה נעשתה שלא כדון בכלי שאינו מנוקב, וה"נ הכא מתוך שחלק מהחתיכה נשרה בציר ואין לציר העומד לצאת מהחלק הנשרה מקום לזוב, שהוא מוקף בציר, שבכלי שאינו מנוקב מתקלקלת המליחה של החלק שבתוך הציר, ופירש הדם שבחלק זה ממקום למקום ותו לא מהניא ליה מליחה, אך החלק שמחוץ לציר לא נאסר כיון שיש לציר היוצא ממנו מקום לזוב. [אך אם היתה החתיכה שנפלה לציר נוגעת בשולי הכלי מתקלקלת המליחה של כל החתיכה].
 עיין בש"ך לעיל [סוס"ק לר] שכתב דע"פ אוקימתא זו של הרמ"א דמיירי בכלי מנוקב י"ל שגם לענין בשר ששהה שיעור כבישת ציר יהא חילוק בזה, דבכלי מנוקב יוכל לחזור ולמולחו אף ששהה שיעור כבישה משא"כ באינו מנוקב.

קנין הלכה

יא. מוסיף הרמ"א: "מה שצמח הליר נאסר מיד ואין שיעור לדבר".

כוונת הרמ"א דאף באופן שלא שהה הבשר בציר בשיעור כבישה דהיינו בשיעור שיתננו על האור וירתיה, הרי הוא נאסר, והטעם משום דמליח כרותח דצלי, וכשם שדבר מאכל הנוגע בצלי רותח של איסור נאסר מיד, כן נאסר מיד בשר זה שנפל לציר שדינו כרותח.

ועיין בש"ך [ס"ק מו] שהוסיף לבאר דכוונת הרמ"א שנאסר כל מה שבציר ולא רק כדי קליפה, ואף שמן הדין אין מליחה אוסרת בכחוש אלא כדי קליפה ודם כחוש הוא, מ"מ דעת הרמ"א [לעיל סעיף א ובסי' קה] דמתוך שאין אנו בקיאים בין שמן לכחוש מחמירין לאסור כל מה שבציר.

יב. מוסיף הרמ"א: "צצר שנפל לתוך ליר שעל הקרקע דינה כאליו היתה הליר צללי".

מקור הדברים הוא באיסור והיתר [כלל ו דין ח] בשם ר"י מפרי"ש והחמיר בזה האו"ה, והובא גם ברמ"א [סימן סט סעיף מז] לענין עיקר דין מליחה, שאין למלוח ע"ג קרקע.

ש"ך ס"ק hk

הש"ך מתקשה באיזה בשר איירי הרמ"א שתהא בו נפק"מ אם הקרקע נחשבת ככלי מנוקב או כאינו מנוקב, דאם בבשר שנמלח ופלט כל דמו [וצירון] הא לא מהניא ליה מליחה אף אם בלע מציר ככלי מנוקב, ואם בבשר תפל שלא נמלח כלל, הא אפילו בכלי שאינו מנוקב מהניא לו מליחה שנית.³⁶

ולכן מעמיד הש"ך דאיירי הרמ"א בבשר שנמלח והוא בתוך שיעור מליחתו, שאם דין הקרקע ככלי מנוקב מהניא מליחה שנית לפלוט הציר שבלע, ואם דין הקרקע ככלי שאינו מנוקב, נמצא שאין לציר היוצא עתה מן החתיכה הנמלחת מקום לזוב, ודינו כדלעיל בש"ך [ס"ק מ, הבאנו דבריו לעיל בדין הח' של הרמ"א] שמה ששרוי בציר נאסר.

ויש לשאול דלחך צד דהויא הקרקע ככלי שאינו מנוקב, א"כ נהוי הבשר כנמלח בכלי שאינו מנוקב שאסר הרמ"א גם מה שמחוץ לציר [סי' סט סעיף יח], כן הקשה הש"ך. ותירץ דכיון דהתם הא דאסרינן מה שמחוץ לציר לא הוי אלא חומרא בעלמא, לכן בקרקע דמספקינן אולי היא ככלי מנוקב אין להחמיר.³⁷

ומה שבתוך הציר נאסר כולו וכדלעיל בש"ך [ס"ק מ], ומה שכתב התורת חמאת [מובא בתחילת דברי הש"ך] שנאסר כדי קליפה, כתב החוות דעת [ס"ק יט] דהיינו כדי קליפה מעל מה שנשרה בציר.

ש"ך ס"ק כט:

הש"ך דן לגבי בשר שלא הודח הדחה קמייתא ונפל לציר, האם דינו כנמלח בלי הדחה קמייתא שנחלקו השו"ע והרמ"א לעיל [סי' סט ס"ב], וכתב שנחלקו בזה הפוסקים:

א. מהרא"י [הגהות שיערי דורא] והתורת חמאת [כלל ו דין ב] סוברים שהציר מבליע כמו מלח ולא מהניא ליה תו מליחה.

ביאורים והערות

36. דאין זה כנמלח בכלי שאינו מנוקב שהרי הבשר תפל ולא נמלח, ולא אמרינן שהציר ייחשב לחומרא כמלח וייחשב כנמלח בכלי שאינו מנוקב, דאין כח בציר למלוח את הבשר ולהפריש את הדם שבתוכו ממקום למקום.

37. וכתב בספר סולת למנחה דכל זה בקרקע של עפר תיחוח, אבל רצפה של אבנים או לבנים הויא ככלי אבן והו"ל כלי שאינו מנוקב ואסור גם מה שמחוץ לציר.

קנין הלכה

ב. הגהה אחרת בשערי דורא, והאו"ה [ריש כלל ה] והמהרש"ל והב"ח סוברים דאין כח ברתיוח הציר להבליע את הדם שע"ג הבשר, דכל כח רתיוח הציר הוא רק להבליע את הציר עצמו. ומשמע בש"ך שנוטה להקל כדעה השנייה.³⁸

אמנם במקרה שנפלה חתיכה שלא הודחה הדחה קמייא ולא נמלחה לבין חתיכות אחרות הנמלחות ושהתה ביניהם כתב מהרי"ל לאסור. וכתב הש"ך שגם המקילים לעיל מחמירים בזה, כיון שהחתיכה נתערבה ושהתה קיבלה טעם מהמלח עצמו והוי כאילו נמלחה. ובהגהת דגול מרבבה הביא שהמנחת יעקב [כלל ו אות ב] מיקל גם בזה, והביא ראיות ברורות, ומסיק הדגמ"ר שנידון זה של המהרי"ל תלוי במחלוקת הראשונים [המובאת לעיל סעיף ג] במהור מליח שנגע בטמא תפל, דהר"ן סובר שמקום המגע נמלח ואוסר את המהור, והרבה ראשונים חלוקים וסוברים דלא מיקרי נמלח ואינו אוסר, וה"נ להר"ן הוי כנמלח בלי הדחה קמייא כיון שהבשר נגע בחתיכות מלוחות, ולהחולקים על הר"ן לא הוי כנמלח. ומסיק הדגמ"ר דכיון שהרמ"א [סי' קה סעיף י] פסק במקום הפ"מ דלא כהר"ן, וגם עיקר דין בשר שנמלח בלי הדחה קמייא שנוי במחלוקת, לכן אפשר להקל אף בלי הפסד מרובה, ודלא כהמהרי"ל.³⁹

פעולת ההדחה שאחרי שיעור זמן המליחה

עיין בט"ז [ס"ק טז] שהביא דברי התורת חטאת [כלל ו דין ה] הסובר שאם בשר נמלח ושהה שיעור מליחה [וכבר אין בו דם] והודח ממלחו נסתמים נקבי פליטת הציר שלו, ואפילו ימלחנו שנית לא יפלוט ציר דידיה, ולכן אם בשר זה בלע דם כגון שנפל לציר או שהונח אצל בשר הנמלח אתו כדי שיעור מליחתו, לא מהניא ליה מליחה שנית, [אף להרמ"א הסובר דאגב דפליט ציר דידיה יפלוט דם שבלע], כיון שכבר אינו פולט ציר. וכתב הט"ז שכן משמע מהרשב"א ומרבינו יונה המובא בר"ן. אמנם כתב הט"ז שבאו"ה משמע שאינו סובר סברא זו, וכן הרמ"א בהגהתו חזר בו דכתב שאם נפל בשר לציר ידחנו וימלחנו שנית.

להלכה: אין בט"ז הכרעה ברורה בנידון זה, ולעיל [סי' סט ס"ק טו] כתב הט"ז שבמקום שיש צירוף נוסף [כגון שהבשר נמלח מצד אחד דלכמה שיטות הו"ל מליחה מעליא] אפשר להקל שאין נקבי הפליטה נסתמין. והש"ך [ס"ק כו] נקט בפשיטות כסברא זו שנסתמין נקבי הפליטה, ולמד כן מהרשב"א ומרבינו יונה [המובא בר"ן], ומה שכתב הט"ז שהרמ"א חזר בו כתב הש"ך [ס"ק לט] דזה אינו, דהדחה שברמ"א באה רק להסיר את לכלוך הציר שנפל הבשר לתוכו ואין זה סותם את נקבי הפליטה, ובפרט שדי בזה בהדחה קלה, וכן כתב החזו"א [סי' י ס"ק ו].

והפמ"ג [מ"ז ס"ק טז] הביא את דברי שו"ת צמח צדק [סי' ח] שהאריך בנידון זה, וכתב שמהראשונים אין ראיה לסברא זו, ורק הרמ"א בתורת חטאת חידשה. וסיים הפמ"ג [ד"ה ולענין דינא] שהצ"צ היקל בהפסד מרובה, וכן בשו"ת משאת בנימין [סי' נג]

ביאורים והערות

38. ובאופן שהבשר הזה שלא הודח הדחה קמייא שהה בציר כשיעור כבישת ציר דהיינו כשיעור שיתננו על האור וירתיח, כתב הפמ"ג [ש"ד ס"ק כט ד"ה ודע] דיש להחמיר עכ"פ דלא במקום הפסד מרובה, שהכבישה הזו מבליעה את הדם בעין שע"ג הבשר ולא תועיל לו מליחה להפליטו.

39. והיד יהודה [סוסי" ע דין א] פסק להקל בזה, אך אם החתיכה אינה נאכלת מחמת שהמלח של החתיכות האחרות נוגעות בה, הרי החתיכה עצמה נעשית רותחת והיא עצמה בולעת את הדם בעין שעל גבה.

קנין הלכה

ובמנחת יעקב [כלל ו אות יד] הקלו עכ"פ בהפסד מרובה.⁴⁰
ולדינא החוות דעת [קיצור דיני ציר אות ג] כתב להחמיר בהתו"ח והש"ך, וכן דעת החזו"א להחמיר אף בהפסד מרובה.

וכל זה בהדחה שלאחר שיעור גמר זמן המליחה, אבל הדחה שלפני המליחה או בתוך שיעור זמן המליחה אינה גורעת כלל, דכל זמן שיש בבשר דם אין ההדחה סותרת נקבי הפליטה.

מכל האמור נתבאר שיש בדינים אלו של דם היוצא ע"י מליחה אם נבלע בבשר אחר כמה וכמה חילוקי דינים. ויש ביניהם הבחנה בין סוגי בשר שונים:

בשר שלא הודח כלל, בשר שהודח ולא נמלח, בשר שנמלח והוא תוך כדי שיעור מליחתו, בשר שנמלח והוא אחר שיעור מליחתו תוך יב שעות, ותוך כד שעות, ולאחר כד שעות. כמו"כ יש חילוק בין דם הזב מן הבשר בעת מליחתו שהגיע לבשר אחר, לבין בשר שנפל לציר או נפל ציר עליו.

וכבר ערכו הפמ"ג [ש"ד ס"ק ג] והיד יהודה [סוף הסימן] את פרטי הדינים בכל זה, וכן פירט בזה החזו"א [סי' י ס"ק מז]. [ובספר דברי סופרים קיצור הלכות מליחה [פרק מב] ערך את פרטי הדינים לפי כל הפוסקים הנ"ל].

וראינו לנכון להוסיף כאן את הכללים בקצרה.

סיכום כללים במליחה בקצרה

כללים בדיני בליעת דם היוצא מחתיכה שנמלחה בחתיכה אחרת

א. איידי דטריד למיפלט דם לא בלע

חתיכה הנמלחת בתוך שיעור מליחה ופולטת עתה דם, אינה בולעת כלל מחתיכה אחרת הנמלחת עמה, וזה גם לדעת הט"ז [ס"ק א] כמבואר בפמ"ג ובחוות דעת [ס"ק א].

ב. איידי דטריד למיפלט ציר לא בלע

חתיכה שנמלחה ושהתה שיעור מליחה והיא מונחת אצל חתיכות אחרות הפולטות עתה דם, לדעת השו"ע [ס"א] והש"ך אמרינן דאיידי דטרידא לפלוט ציר לא בלעה. והט"ז [ס"ק א] נקט שלדעת הרמ"א [כאן] לא אמרינן הך סברא והדם נבלע, אלא שהמליחה מועלת לו.

ג. איידי דפליט דם דידיה פליט דם שבלע מבחון

חתיכה שנמלחה והיא בתוך שיעור זמן המליחה ופולטת דם, והיא בלעה דם שנפלט מחתיכה אחרת [וכגון שנפלו לתוך ציר שבזה דעת הרמ"א [כאן] והש"ך [ס"ק לו] שאין בזה סברא של איידי דטריד למיפלט לא בלע, ודלא כהט"ז [ס"ק א]] מהניא מליחת

ביאורים והערות

40. ובשו"ת צמח צדק [סי' ח] כתב בדעת רבינו יונה, וכן כתב החזו"א [סי' י ס"ק ו וס"ק יב] דאף שאחר ההדחה לא מהניא המליחה להוציא הדם שנבלע כיון שנסתמו נקבי הפליטה, מ"מ יוצא ציר, אלא שאין בכוחו של ציר זה לגרור איתו יציאת הדם שנבלע. והנפק"מ ביציאת ציר זה, שאם מעתה ימלחו את הבשר שנית ויזוב עליו ציר אחר ממליחה אחרת, לא יאסר הבשר אף שכבר הודח היטב, דסו"ס פולט הוא ציר דאמרינן בזה דאיידי דטריד למיפלט ציר לא בלע.

קנין הלכה

החתיכה להוציא גם את הדם שנבלע בחתיכה מבחון. דין זה הוא לכו"ע [ומיירי שלא שהתה החתיכה שיעור כבישה בציר].

ד. אידי דפליט ציר דידיה פליט דם דאחריני

חתיכה שנמלחה ושהתה שיעור זמן המליחה ופליטה דמה ועדיין היא במלחה ופולטת ציר, ונבלע בה דם שיצא מחתיכה שנמלחה כגון שנפלה לתוך ציר, נחלקו בזה המהרש"ל והרמ"א, דעת המהרש"ל שאין אומרים בזה שהמלח יפלוט את הדם אידי דפליט ציר דידה, והרמ"א סובר דמדינא אמרינן דאידי דפליט ציר פליט נמי דם שבלע, ולענין מעשה החמיר הרמ"א [סעיף ו] כדעת המהרש"ל אם לא בהפסד מרובה.

הכללים האלו נאמרים רק לגבי דם וציר שנפלטו מבשר כשר ע"י מליחה, אבל ציר היוצא מבשר נבילה או טריפה או דג טמא נבלע בבשר אף בזמן שהוא פולט דם או ציר.

דם בעין, דם פליטה

הכללים הנ"ל נאמרו רק לגבי דם הנפלט מהבשר בזמן מליחה, אבל דם בעין הנופל על בשר הנמלח נבלע אף כשהוא טרוד לפלוט דם או ציר. [כך מבאר ברמ"א כאן ובש"ך ס"ק ב].

כבוש כמבושל

בראשונים נתבארו שני אופנים של כבישה:

- א. כבישה מעת לעת ה"ז כמבושל בכל משקה.
- ב. כבוש בדבר חריף כגון ציר, נקטו הרא"ש והשו"ע [ס"ו קה ס"א] דהוי כמבושל בשיעור זמן קצר יותר, בכדי שיתנגנו על האור וירתיח. והפוסקים נחלקו בדיון בשר שלא נמלח [או שהוא בתוך שיעור מליחתו] שנכבש בציר כשיעור הנ"ל, אם מעתה דינו כמבושל ואין מליחה מועילה לפלוט ממנו הדם, או שמליחה מועילה ול"א כבוש כמבושל לענין זה, ונתבאר דין זה ברמ"א [כאן] ובט"ז [ס"ק ז] ובש"ך [ס"ק לז].

כללי בליעה ופליטה במליחה

מליח הרי הוא כרותח דצלי, ולכן המליחה מבליעה טעם מן הבשר הנמלח אל הבשר האחר הנוגע בו. מן הדין נקטו הטור והשו"ע שיש להבחין בין כחוש לשמן:

- א. בשר כחוש מבליע כדי קליפה בבשר האחר.
- ב. בשר שמן מבליע בכל עובי הבשר האחר, ואם יש בו שישים עדיין צריך לקלוף את הבשר.

וכתב הרמ"א [ריש הסימן] דאנן משערין לעולם מליחה בשישים, והטעם משום דאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן.

תתאה גבר במליחה

הראשונים נחלקו אם לגבי מליחה אמרינן דתתאה גבר, והיינו שאם בשר שמן מליח יהא מונח על בשר שאינו מליח, האם אמרינן דתתאה גבר מצנן התחתון את העליון ואינו בולע ממנו אלא כדי קליפה, או לא אמרינן תתאה גבר ומבליע הבשר השמן את טעמו בכל הבשר שלמטה. [ולהרמ"א הנ"ל גם בבשר שאינו שמן מחמירין כמו בשמן].

קנין הלכה

שאלות לחזרה על החומר הנלמד בחודש אייר תשפ"ב יו"ד הלכות מליחה סימן ע מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז וש"ך, נקוה"כ רעק"א ופתחי תשובה

סימן ע סעיף א

- א. (1) האם מותר למלוח הרבה חתיכות בשר ביחד זו על גב זו?
 (2) כמה טעמים למדנו לדבר זה בטור וב"י?
 (3) ומה הנפק"מ בין הטעמים?
- ב. (1) האם מותר למלוח לכתחילה חתיכת בשר פעמיים בלא הדחה בינתיים?
 (2) ומה הדין אם מלח אותה פעמיים בלא הדחה בינתיים, ומה הטעם?
- ג. (1) האם מותר למלוח לכתחילה בשר עם דגים, ומה הטעם?
 (2) אם עבר ומלחן יחד, זה אצל זה או זה על גבי זה, מה דין העופות והדגים לדעת המחבר, כשניטלו קשקשיהם או כשלא ניטלו קשקשיהם, ומה הטעם?
 (3) ואיך פסק הרמ"א בנידון זה, והאם מועיל לדידה שנמלחו בקשקשיהם?
 (4) ומה טעם לא חיישינן לסכנה כשנמלחו יחד?
 (5) כמה דברים נידונו כאן בפוסקים שהקשקשים כמו קליפה?

סעיף ב

- ד. (1) כשמלח עוף מליח ודג תפל ביחד, האם מהני שימלח שנית את הדג, ומה הטעם?
 (2) ומה הדין אם היה דג מליח ועוף תפל, זה אצל זה או זה על גב זה, ומה הטעם?
 (3) ומאי שנא מבשר טריפה תפל ובשר שחוטה מלוח, שהביא השו"ע דיש אוסרים כדי קליפה כשנוגעים זה בזה?
- ה. (1) מה הדין אם הדגים מונחים על העופות ונמלחו יחד, ומה הטעם?
 (2) ומה הדין אם היו זו בצד זו וחתיכות הדגים גבוהים יותר ועולים למעלה מן הבשר?
 (3) ומה הדין אם הניח הדגים אצל העופות אחר ששהו העופות במלחן שיעור מליחה?
 (4) ומאי שנא מעובדא דרש"י דקיי"ל לחומרא במוהל שאחר שיעור מליחה?
 (5) ומאי שנא מבשר וגבינה מלוחין דאמרינן דאף לאחר שיעור מליחתו חשיב רותח?
- ו. (1) מה הדין אם נמלחו הדגים בכלי שמלחו בו בשר, ומה הטעם?
 (2) ומה עם שאר איסורים שנאסר הכלי ע"י מליחת הבשר?
 (3) והאם מותר לכתחילה למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר?
- ז. דג תפל שעדיין לא פלט דמו ולא נמלח מעולם שנתנו אצל בשר מלוח;
 (1) מה דעת הב"י והרמ"א, האם אסורין או מותרין?
 (2) מהי הכרעת הט"ז?
 (3) באר טעמי פלוגתתם?

סעיף ג

- ח. (1) מה הדין בבשר שחוטה שמלחו עם בשר כשירה או שנתן בשר טריפה מלוחה אצל בשר כשרה תפלה, והם נוגעים זה בזה או אינם נוגעים, ומה הטעם?
 (2) ומה הדין אם הכשרה מלוחה והטריפה תפלה, כשהכשרה למעלה או למטה, כשנוגעים זה בזה או אינם נוגעים, ומה הטעם?
 (3) והאם במקום הפסד מרובה או הפסד קצת יש להקל בזה?

קנין הלכה

סעיף ד

- ט. (1) מה הדין אם אחת מהן שמנה ואחת כחושה, אם הטריפה המלוחה למטה?
 (2) ומה הדין אם אחת מהן שמנה ואחת כחושה, אם הטריפה המלוחה למעלה?
 (3) ובשניהם כחושים האם יש נפק"מ אם המלוח למעלה או למטה, ומה דינם?

סעיף ה

- י. בשר שנמלח, האם מותר להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו, לכמה ימים או לשתיים עשרה שעות, לכתחילה ובדיעבד, ומה הטעם?

סעיף ו

- יא. (1) אלו דעות כתב המחבר בדין ליתן בשר שלא נמלח כלל או שנמלח ופלט כל דמו והודח עם בשר שנמלח קודם פליטתו דם?
 (2) ומה הדין ליתן בשר שנמלח ופלט כל דמו וצירו עם בשר שנמלח קודם פליטתו דם?
 (3) איך פוסק השו"ע בדין זה לכתחילה ובדיעבד?
 (4) והאם צריך שהבשר שלא נמלח כלל הנ"ל תהיה אחרי הדחה ראשונה או שאפשר שתהיה לפנייה?
- יב. (1) מה פסק הרמ"א לגבי בשר שכבר פלט כל דמו וצירו שנפל אצל בשר שלא שהה עדיין שיעור מליחה, ומה הטעם?
 (2) ומה הדין לגבי בשר ששהה שיעור מליחה והודח, שנפל אצל בשר שלא שהה עדיין שיעור מליחה, ומה הטעם?
 (3) והאם מהני הדחה ומליחה אחר כך, ומה הטעם?
- יג. כתב הרמ"א: שמעת לעת אחר שנמלח פולט ציר ואם נגע לבשר שלא שהה עדיין שיעור מליחה אסורין.
 (1) מה הדין אם נגע קודם 12 שעות?
 (2) ומה הדין אם נגע בין 12 שעות ל24 שעות?
- יד. סכם דעת הרמ"א ושיטות שאר פוסקים בבשר שלא נמלח כלל או שנמלח ולא שהה שיעור מליחה, שנפל לציר ממש, ושהה פחות משיעור כבישה או שיעור כבישה, האם נאסר או לא, ומתי מועיל הדחה ומליחה?
 (1) מה הדין בבשר ששהה שיעור מליחה ונפל לציר, כל שלא כלה זמן פליטת צירו?
 (2) ומה הדין לצורך הפסד גדול, ומה הטעם?
 (3) ומה הדין אם נפל לציר קודם ששהה שיעור מליחה, כשיש לציר מקום לזוב וכשאינן לה, מה שבתוך הציר ומה שחוץ לציר, ומה הטעם?
- טז. (1) מה הדין אם מלחו בלא הדחה לאחר שנפל לציר?
 (2) והאם צריך לכתחילה לחזור ולהדיחו, ומה הטעם?
 (3) ומה הדין אם לא הודח כלל ונפל לציר?
- יז. מה הדין בדם בעין שנפל על בשר שהוא תוך שיעור מליחתו או אחר שיעור מליחתו, ומה הטעם?
- יח. במקום שאסרו כשנפל בשר לתוך ציר;
 (1) מה דין הבשר שלמעלה מן הציר, ומה הטעם?
 (2) מה שבתוך הציר האם נאסר מיד או דבעינן איזה שיעור?
- יט. (1) בשר שלא שהה עדיין שיעור מליחה או שכבר שהה שיעור מליחה, שנפל לתוך ציר שעל הקרקע, מה דינה?
 (2) ומה דין בשר שנגע בחתיכה שנמלחה בכלי שאינו מנוקב ונאסרה?

קנין הלכה

כ. (1) מה הדין בספק ציר וספק מים, ומה הטעם? (2) ומאי שנא מנפל לציר שבקרקע?
 (3) ומה הדין בציר מעורב עם מים - כשהמים מועטים מהציר או מרובים ממנה, כשיש בהם ששים נגד הציר או כשאין בהם ששים?

שאלות הנוגעות למעשה בחומר הנלמד בחודש אייר תשפ"ב יו"ד הלכות מליחה סימן ע

שאלה א. מולחים כמות גדולה של עופות.

(1) האם אפשר להניחם ביחד (2) וכשמולחים גם בשר בקר וגם עופות האם אפשר להניחם ביחד (3) עבר יותר משעה ממתי שמלחו את הערימה הראשונה, ועשו גם הפסקה באמצע, כשממשיכם אח"כ, האם אפשר להמשיך להכשיר ולהניח באותה ערימה (4) אחרי שמלח כמה עופות עבר זמן, מלח עוד והניח עליהם, האם יכול להוציא אח"כ מלמטה את העופות שנמלחו תחלה וכבר עבר עליהם שיעור זמן המליחה, או שצריך להמתין עד שיעבור זמן שיעור מליחה [לכמה שעה] ממתי שהניח עליהם את החלק השני (5) האם יש הבדל כמה זמן אחרי שמלח את אלו שלמטה הניח את אלו שמעליהם (6) ומה הדין אם מיד כשהניח את העליונים נזכר והורידם [ס"א, ט"ז סקט"ז וסק"ב, ש"ך סקל"ג וסק"ג, חו"ד זילאריס סק"א, יד יהודה ארוך סק"א, חכמ"א ל"ג כ"א].

שאלה ב. כשמכשירים עופות.

(1) האם משנה על איזה צד להניחם (2) הניחם על הצד החיצוני שלהם והתקבץ דם בתוך הצד הפנימי שלהם מה דינו (3) השאירו בצורה כזו את העופות לילה שלם, בבוקר ראו שיש דם, ציר, בצד הפנימי שלהם מה דינו (4) מצאו בתוך הפנימי שהיה בו את הציר חתיכת בשר קטנה, או שחלק מחתיכה שהיתה על חתיכה זו נמצאה שקועה בתוך הציר שבצד הפנימי, מה דינה [ס"א ממזל, רמ"א, ט"ז סק"ב, יד יהודה סימן ס"ט ארוך סקט"ט]

שאלה ג. חתיכה שכבר מלחו אותה פעם אחת.

(1) האם אפשר למולחה שוב (2) ואם מיד אחרי שמלחו אותה, מסתפק האם נמלחה דיו, או שרוצה ליתר בטחון למלוח שוב האם יכול (3) אם מצא חתיכה בצד, סבר שלא הוכשר, הכשירו אותו, נודע לו אח"כ שלפני יותר מ"ב שעות קודם הוכשר ולא הודח, מה דינו (4) מה העצה לכתחילה לעשות כשמסתפק אם כבר נמלח או לא [ס"א, ט"ז סק"ב, ש"ך סק"ג-ג חכמ"א כלל ל"ב דין כ"א, חמודי דניאל מליחה ל"ו].

שאלה ד. בשר שעדיין לא הוכשר שעירבו אותו בטעות ביחד עם בשר שבאמצע המליחה.

(1) מה דינו (2) האם יש חילוק אחרי כמה זמן גילה את הטעות והוציאו (3) אם עירבו את החתיכה בין החתיכות המלוחות, מה דינה (4) האם יש חילוק בין אם החתיכה שהניחה ביניהם לפני שנמלחה כבר הודחה תחלה מדמה או לא הודחה עדיין (5) ומה דין החתיכות המלוחות שנגעו בה (6) חסר לו מקום ורוצה באמצע המליחה להניח לרגע בשר שבידו שעדיין לא נמלח, האם יכול להניחו בערימת הבשר שבאמצע המליחה [ס"ו, ט"ז סק"מ, ש"ך סקט"ט, ס"א, סימן ס"ט ס"ב, ט"ז שם סק"א, ש"ך סקט"ו].

שאלה ה. מלחו בשר ועבר כבר יותר משעה מהמליחה, היה חסר מקום והעבירו אותם לערימה של החתיכות שעכשיו נמלחו, ועדיין באמצע שעת המליחה.

(1) מה דינם (2) והאם שונה במקרה וכבר עבר י"ב שעות ממתי שנמלחו (3) האם יש חילוק אם כבר הודחו מהמליחה או לא הודחו עדיין (4) ומה הדין אם עדיין לא עבר שעה וכבר הדיחו אותם ועירבו אותם בין חתיכות שנמלחו עכשיו ועדיין באמצע שעת המליחה. [ס"ו, ט"ז סק"ב, סקט"ו, ש"ך סק"ט, וסקל"ט-מ].

קנין הלכה

שאלה ו. החזיק חתיכת בשר להכשירו נפלה לו לתוך הכיור שיש שם הצטברות של ציר ומלח מהמליחה.

(1) מה דינה (2) והאם יש חילוק באיזה מקום בכיור נפלה, או אם הכיור פתוח או סתום (3) האם יש חילוק אם

והוציאו מיד, או שגילה את זה רק אחרי חצי שעה, או שגילה רק אחרי מעל"ע שזה נפל לשם (4) האם יש חילוק בין החלק בחתיכה ששכבה בתוך הציר לבין החלק שמחוץ לציר (5) וכן מי שהתחיל להכשיר את הבשר ותוך כדי ההכשרה או מיד אחרי שהניחו ע"ג הקרש מיד נפל לתוך האמבטיה, והוציא מיד, או הוציאו לאחר כשעה. (6) והאם חלוק בזה באיזה מקום באמבטיה זה נפל, או אם הכיור היה סתום או פתוח (7) וכן מי שראה שאחד החתיכות שעל הקרש מליחה נמצא חלקו בין החורים ושקוע בהצטברות המלח והציר שבכיור (8) בכל האופנים הנ"ל מה הדין אם החתיכה נפלה לכיור רק שעה אחרי שנמלחה (9) ומה הדין אם הבשר שהה על הקרש לילה שלם ורק אח"כ נפל לכיור (10) בכל האופנים והדוגמאות הנ"ל האם צריך, ויועיל, להדיחו ולמולחו שוב. (11) ומה הדין בכל הנ"ל אם בישלם ללא הדחה, או ללא מליחה. (12) בכל האופנים הנ"ל האם יש הבדל אם בתוך הכיור ביחד עם המלח והציר הצטבר גם קצת-או הרבה, מים. מההדחה וכדו', (13) וכן מה הדין בכל הנ"ל אם אינו ידוע בודאי שביחד עם המלח שבכיור יש ציר. [ס"ו, ט"ז סקט"ו וסקי"ו, ש"ך סקל"ו, סקל"ט, וסק"מ, רע"א סק"ט, כרימי סק"ו, יד יהודה ארוך סקכ"ט, ש"ך סק"ג, רע"א שס].

שאלה ז. הכשיר כמות גדולה של בשר אין לו זמן עכשיו להדיחו.

(1) האם יכול להשאירו עד מחר להדיחו (2) מה הדין אם השאירו למחר (3) ואם השאירו עד מחר וראה אח"כ שחלק העופות שכבו על הצד החיצוני ובצד הפנימי הצטבר ציר מה דינו [ס"ה, ס"ו, סימן סט ס"ה, ש"ך סקכ"ד].

שאלה ח. הכשירו בשר ואחרי שיעור זמן הניח צמוד אליו עוד בשר להכשיר, ואחרי שהכשירו אותו, או אפילו לפני שהכשירו אותו ראו שבאלו שכבר נמלחו יש חשש טרפות, הפרידו את הכשרות שלא נמלחו מהטרפות המלוחות.

(1) מה דינם (2) אם זה כמות גדולה והפס"מ מה דינם (3) ומה הדין אם הבשר שנודע עליו חשש טריפה כבר הודח, ונמלך שוב לצורך אכילה, ואחרי הרבה זמן ששהה עם מלחו צרפו אליו עוד בשר (4) וכן מי שמלח כמה דגים, כשעבר הרבה זמן הוסיף לערימה עוד דגים למולחם, ולפני שהספיק למולחם גילה שחלק מהדגים שכבר נמלחו, אין עליהם סימני טהרה, (4) וכן מי שמלח חצילים אחרי זמן הוסיף עוד חצילים ולפני שמלחם נודע לו שהחצילים הראשונים של שמיטה. (5) ומה הדין להיפך שאחרי שהניח את הדגים השניים צמוד לראשונים שנמלחו, לפני שמלחם הבחין שהשניים אין עליהם סימני טהרה והפרידם, או שאחרי שצירף עוד חצילים למליחה נודע לו שהסחורה השניה של שביעית והפרידם (6) והאם יש חילוק אם הראשונים של היתר היה כמות גדולה, או לא [סי' סט ס"ה, סימן ע' ס"ג, ש"ך סקי"ט, וסק"כ, ט"ז סקמ"ו, וש"ך סימן ז"א סקט"ו, ש"ך סק"כ, וסקי"ט].

שאלה ט. הוציא מהפריזר בשר [שכנר הוכשר] מלחו, גילה שאחד מהחתיכות בתערובת היה דגים:

(1) מה דין הכל באכילה. (2) האם יכול אח"כ לבשל את הבשר, או הדגים ולאכלם. (3) ומה הדין אם ילד זרק לתוך הבשר שמכשירים, חתיכת דג. (4) אם חשב שע"י שימלחנו שוב יתירו, וחזר ומלחו ביחד עם הבשר, מה דין הבשר. (5) ואם הדג שנתערב במליחה עדיין לא נמלח מעולם האם יועיל לו מליחה להתירו, לדעת הרמ"א, (6) ובהפס"מ, האם יועיל לו מליחה להתירו, לדעת המחבר. (7) והאם יש חילוק בין אם הדג היה בין העופות בשעה שנמלחו, או מעליהם. (8) ומה הדין כשמסתפק היכן היו מונחים. (9) אם הדג שהתערב בין הבשר שנמלח היה ללא סימני היתר, מה דין הבשר. (10) ומה הדין אם הניח דג מלוח ע"ג בשר שעדיין לא נמלח. [שפ"ד סקט"ו, יד יהודה ארוך סק"י, ט"ז סק"ט, שפ"ד סק"ד, וסק"ו, ש"ך סק"ט, שפ"ד סק"י, ש"ך סק"ז].

קנין הלכה

שאלה י. הניח בשר שעדיין לא נמלח בתוך הערימה של הכשרת בשר, לפני שמלחו נודע שאחד מאלו שכבר נמלחו הוא טריפה.

(1) האם יועיל להתיר את הכשירה ע"י שימלחנו להוציא את דמו. (2) וכן אם מלחו כמה דגים ואחד מהם היה ללא סימנים, היה בסמוך אליו דג כשר שעדיין לא נמלח, האם יועיל להתירו ע"י שימלחנו להוציא דמו. (3) והאם נאסר כל הבשר, או הדג, או רק חלקו. (4) האם יש כל חילוק מה היה מונח על מה [פ"ג-ד, ש"ך סק"כ, וסקכ"א, ושפ"ד סימן ז"א סק"י"ג].

שאלה י"א. הכשיר את הבשר, ראה שאין לו מקום להניח את כולו על קרש המליחה.

(1) חתכו בסכין לשתים, האם יועיל למולחו שוב. (2) והאם צריך למולחו שוב. (3) האם יש חילוק בין אם עשה כן מיד אחרי שמלחו, או אחרי שיעור זמן. (4) האם יש חילוק אם חתכו עם סכין, או שבר את זה ביד. (5) ואם חתך אותו מיד אחרי שמלחו, מה דין הסכין. (6) ומה הדין אם חתכו רק אחרי זמן. (7) והאם לכתחילה מותר לו מיד אחרי שמלחו, לחתוך את זה עם סכין. (8) וכן מי שנמצא בביה"ח האם יכול להשאיל לשכנו שאינו שומר תו"מ סכין לחתוך בזה בשר שלו קר, או פירות וירקות שלו שהם בחשש טבל, ערלה, וכדו'. (9) והאם מותר לו להשאיל לו סיר להכניס בזה מאכלים קרים שלו. (10) ולהיפך האם מותר לו לשאול מהשכן סכין לחתוך את הפירות והירקות שלו, או הבשר הקר שלו. (11) והאם חלוק באופן שאינו חושש שהבשר של השכן, או הפירות שלו איסור גמור, אלא שזה של כשרות חלשה, או שזה מהדברים שראוי להחמיר בהם [פ"כ, מו"ד זילוריס סק"א, שפ"ד סקפ"מ, ש"ך סק"ג, וסקפ"ו, וסקפ"ז].

תשובות לשאלות הנוגעות למעשה בחומר הנלמד בחודש אייר תשפ"ב יו"ד הלכות מליחה סימן ע

תשובה לשאלה א. כשמולחים הרבה חתיכות ביחד, בין אם זה אותו סוג עופות, בשר וכדו', בין אם זה כמה מינים, מבואר בשו"ע [ס"א] שהכל מותר.

אלא שנאמרו ב' טעמים בזה, או בגלל שכל זמן שהבשר המלוח פולט אפילו אם פולט רק ציר, לא בולע כלל, או בגלל שכל זמן שעדיין לא גמר לפלוט משלו, גם מה שבולע מבחוץ פולט מכח מליחה זו.

ובמחבר [שס] מבואר ש"ל שאינו בולע כלל כל זמן שעסוק בלפלוט, ולפי"ז לא מיבעיא שלמלוח כל החתיכות ביחד לכו"ע מותר, אלא אפי' אם מולח כמות גדולה מאד של בשר לשמחה וכדו', ולוקח לו זמן, וכל שיותר משעה ודאי שכבר עבר שיעור זמן מליחה של פליטת דמו, ואפי' אם באמצע המליחה עשו הפסקה, כל שזה תוך י"ב שעות שעדיין טרוד לפלוט ציר אינו בולע כלל מהדם של שאר החתיכות שנמלחו עכשיו, ולכן אפשר להמשיך למלוח ולהניח את כל החתיכות באותה ערימה.

אלא שלכתחילה כל שיש בזה שיעור זמן של יותר משעה כלומר שכבר ודאי עבר שיעור זמן מליחה, לדעת המחבר וכן ס"ל להש"ך [סקל"ז וסק"ג] שגם כל זמן שפולט ציר אינו בולע, מותר אפילו לכתחילה אחרי הפסקה להמשיך ולהניח באותה ערימה, אבל לדעת ה"ט"ז [סק"ז וסקט"ז] שאחרי שיעור זמן מליחה תוך י"ב שעות שעדיין פולט ציר כן בולע דם מבחוץ אלא שכשמפליט את הציר ביחד עם זה מפליט את הדם שבלע, בזה מבואר [צמ"א זכ"א] שכשהיתר הוא מחמת שיפלוט ביחד עמו, לכתחילה לא מתירים לעשות ע"ד כן.

ולפי"ז לדעת ה"ט"ז לכתחילה אם כבר עבר יותר משעה ממתי שמלחו את החתיכות הראשונות, [דנמך זמן של שיעור מליחה לכו"ע אינו בולע כלל וכלה"ן] לפחות אם כבר עשו הפסקה באמצע, שאין את הסברא [צמ"א חמו"ד והיד יהודה] שכל שעושה כדרך המליחה ובהמשך אחד לא הטריחו אותו, לכתחילה אחרי הפסקה של הזמן וכבר עבר שעה מהמליחה הראשונה צריך להניח את הבשר השני בערימה נפרדת. [וכ"כ צמ"א כלל ל"ז דין כ"א] שלכתחילה כשמולח במשך זמן של יותר משיעור זמן מליחה של התחנות, צריך להניחו בשתי ערימות.

ולדעת הש"ך שגם כל זמן שעדיין טרוד לפלוט ציר אינו בולע כלל, גם אם הניחו ע"ג העופות שכבר נמלחו לפני שעה עוד עופות שנמלחו זה עתה, יכול מיד אח"כ להוציא מלמטה את שאר העופות שנמלחו לפני שעה ולהדיחם

קנין הלכה

מיד, דמאחר וכל עוד שלא הודח, וגם לא עבר לפחות י"ב שעות מהמליחה עדין פולט אינו בולע כלל ממה שהונח עליו.

אבל לדעת הט"ז ברמ"א שכל הטעם שמותר למלוח חתיכה ע"ג חברתה זה רק בגלל שכבולעו כך פולטו, כלומר שבאמת כן נבלע דם של המליחה העליונה, אלא שהמליחה של התחתונה מפליטה את הדם שלה, אם הכשיר ערימה גדולה של עופות וכשמניח את העליונה כבר עבר על התחתונה שיעור זמן מליחה, אסור לו להוציא את התחתונה ולהדיחה עד שיעבור שוב שיעור זמן מליחה, כי התחתון קיבל עכשיו דם מהעליון, ונבלע בו, וצריך לפלוט אותו. אמנם כל זה רק אם כבר עבר על התחתון שיעור זמן מהמליחה הקודמת, כלומר לפחות שעבר שיעור המועט של מליחה, [י"ח דקות] שאפשר שכבר גמר לפלוט דמו ועכשיו פולט רק ציר, אבל אם מיד אחרי שמלח את התחתון מניח ע"ג עוד חתיכות, לא רק שמותר מפני שא"א וקשה באופן אחר, אלא כאן אין כל סיבה להחמיר מפני שבשעה שטרוד להוציא דמו ולא את הציר שלו לכו"ע [כלומר גם לדעת הט"ז] אינו בולע כלל [כ"כ האו"ד ביאורים סק"א וכן מל"ד משנ"ז סוסק"א].

ולדעת הט"ז שאם הניח עוד בשר מלמעלה אחרי שיעור זמן מליחה של אלו שלמטה, צריך שוב להמתין מלהדיח את התחתונים עד שיעבור עליהם גם שיעור זמן מליחה מחדש, אם מיד כשהניחו את החתיכה החדשה מע"ג התחתונה נזכר שמחמת כן צריך אח"כ להמתין שוב כדי להדיח את התחתון, ולכן הסיר מיד את החתיכה החדשה מלמעלה, מ"מ מיד אפילו בשעה מועטת מתחיל לפלוט ומבליע בחתיכה שתחתיה וצריך להמתין שוב שיעור מליחה. ומ"מ אם אחרי שמלחו והניחו את העליונים על אלו שלמטה, עבר שיעור זמן, כשבא להדיחם, וכבר עבר על הכל מחדש שיעור זמן מליחה, יכול להדיח את הכל ביחד, ואפי' שרגע לפני שהסיר את החתיכות העליונות מהתחתונות עדין פלטו דם, והדם נבלע בחתיכות שלמטה, מ"מ לא צריך להמתין כדי שיעור מליחה שיפלט שוב מהחתיכות שלמטה, דאחרי שהמלח כבר פעל את פעולתו בחתיכה, פולטת כבר מיד כל מה שבולעת, ולכן לא צריך להמתין שיעור זמן, ויכול להדיח את כל החתיכות כאחת [כמנז"ל ז"י יהודה ארוך א'].]

אבל כל זה אם הניחו את העליונה ע"ג התחתונה תוך שיעור זמן מליחה של התחתונה, [כגון שאמרי עשרים דקות ממליחם המממונים הניחו עליהם עוד חתיכות, פמ"ג] שעדין הוא באמצע פעולת פליטת דם ולא ציר, ואז גם כשכבר עבר אח"כ חצי שעה משעת מליחתם שכבר סיים לפלוט דמו [ולדעת הט"ז] וכבר בולע דם ממקום אחר, מ"מ פולטו מיד, ולכן יכול אחרי חצי שעה כבר להדיח את התחתונים, אפילו שלא עבר חצי שעה ממתי שהניח עליהם את החדשים. אבל אם הניח את החתיכות העליונות ע"ג התחתונות אחרי חצי שעה מליחת התחתונים, שכבר עיקר פעולת המליחה שהיא פליטת הדם שלהם הסתיימה, אפילו שעדיין פולט ציר כבר לא נפלט הדם מיד, אלא צריך להמתין אחרי שהורידו את העליונים עם הדחת התחתון עוד שיעור זמן מליחה כדי שיפלוט מה שבלע מהעליונים. כל זה רק לדעת הט"ז, אבל לדעת הש"ך, וכותי' נקטו להלכה החו"ד ביאורים סק"א, יד יהודה ארוך סק"א, חכמ"א ל"ב כ"א, שכ"ז שפולט אפי' ציר אינו בולע כלל, א"כ אין כל חיסרון להניח ע"ג החתיכות התחתונות גם אחרי שיעור זמן המליחה של התחתונות, וגם יכול להדיח אח"כ הכל ביחד.

תשובה לשאלה ב. מבואר בשו"ע [סק"א] שאפי' אם מתקבץ בשעת המליחה הרבה ציר בגומות, מותר. ומ"מ כתב הרמ"א שלכתחילה נוהגים שכל שיש לו בית קיבול מהפכים אותו, ובדיעבד אין לחוש.

לפי"ז ודאי שלכתחילה כשמכשירים עופות פתוחים צריכים להניחם על הצד הפנימי שלהם, ולא על החיצון, כי אז יתקבץ ציר ודם בתוך הצד הפנימי [כלומר מקום הללעות].

אלא שב' טעמים יש למה הציר שבגומא מותר, לדעת המחבר כל שטרוד לפלוט אינו בולע כלל, ולדעת החולקים [ט"ז סק"ב] מפני שבשעה שפולט פולט גם מה שבולע עמו.

ולפי"ז לדעת המחבר מי שהכשיר עופות בצורה הפוכה ונתקבץ שם ציר, הלכו לישון וכדו', ועמד במצב זה שיעור זמן פליטת ציר י"ב שעות, בדיעבד כ"ד שעות, [כמנז"ל ז"י יהודה ארוך סק"א] מאחר ובאמת זה דם כי נתקבץ שם דם, אלא שהטעם שזה מותר מפני שבשעה שפולט אינו בולע והדם לא נבלע בתוך החתיכה עצמה, אבל אחרי שעבר שיעור פליטה הדם נבלע ואין מה שיפלוט אותו, ותלוי במחלוקת מחבר רמ"א [נס"ן] האם אחרי שנמלח ועבר זמן פליטת ציר ונבלע בו דם, שלדעת המחבר יועיל אם יכשירונו שוב, ולדעת הרמ"א גם מליחה שוב לא תועיל לו, אבל בלי מליחה ודאי שיאסר.

קנין הלכה

אבל לדעת הרמ"א שכתב שנוהגים להחמיר בכל זה, כלומר שהטעם שהחתיכה שהיתה הפוכה והיה בה דם וציר מותרת, אינה מפני שאינה בולעת, אלא מפני שבולעת ופולטת, וכל כבולעו כך פולטו לא מתירים לכתחילה, א"כ ודאי שהוא כן בולע אלא שנפלט ביחד עם הדם של עצמו, וא"כ אותו דם שעכשיו נמצא בתוך החתיכה כבר אינו דם אלא ציר בעלמא ואינו אוסר גם אחרי שיעור פליטת ציר.

ואם נתקבץ ציר בתוך חתיכה הפוכה, ואח"כ מצא בתוך הציר שירי חתיכת בשר קטנה שמלחה והניח ע"ג ושקועה בתוך הציר, או שחלק מהחתיכה שע"ג מונח בתוכה, אפי' שמבואר [נס"ן] שגם כשאינו נחשב לכלי שאינו מנוקב ויש כח ביד המלח והדם ליפלט, מ"מ אם מונח בתוך ציר לא מהני לו מליחה, וכן חתיכה זו שמונחת ע"ג חברתה שיש לדם שבלוע בתוכה מקום לצאת, מ"מ החלק שמונח בציר היה צריך ליאסר מ"מ כתב ביד יהודה [ס"ט און סקס"ט] שמאחר ועשה כתיקון ולא שנפל לתוך ציר וכדו', לא החמירו כ"כ ושכ"כ גם בכנפי יונה.

תשובה לשאלה ג. מבואר ברמ"א [ס"א] שחתיכה שנמלחה ב' פעמים מותרת, ולא חיישינן שמא ע"י ומחמת המליחה השניה מבליע הדם שנפלט מחמת המליחה הראשונה.

ומ"מ לכתחילה מבואר בש"ך סק"ב שאסור למלחה פעם שניה כל זמן שלא הדיח אותה מהמליחה הראשונה. לפי"ז אם לקחו בטעות חתיכת בשר שכבר נמלח ומלחו אותה שוב, כשירה, אבל לכתחילה אסור למלוח שוב. ואם חוששת שלא מלחה היטב, או רוצה ליתר ביטחון להוסיף מלח שיהיה מספיק, אם זה תוך שיעור זמן של מליחה כתב בחכמ"א ל"ב כ"א שבתוך שיעור הזמן שפולט דם ממש ודאי שאינה בולעת כלל ואפשר לחזור להדיחה ולמולחה, אבל בחמודי דניאל [ל"ן] כתב שאפי' תוך שיעור זמן מליחה ג"כ אסור לכתחילה למולחה שוב. ובטעם שבדיעבד מותר נחלקו, הט"ז [סק"ג] כתב [וכ"כ צינאור הגר"א] שמאחר וקיי"ל להלכה שהטעם שצריך הדחה קמיינתא זה בגלל שהמלח גם מבליע דם, ויבליע את הדם שעל החתיכה, א"כ באמת הדם שנפלט ע"י המליחה הראשונה, נבלע ע"י המליחה השניה, אלא שהוא חוזר ונפלט מחמתו, אבל בש"ך [סק"ג] כתב שרק דם שבעין מלח מבליעו, אבל דם זה שיוצא ע"י המליחה, אינו נחשב לדם שבעין ואינו נבלע ע"י מליחה, ולכן מליחה שניה אינה מבליע אותה.

והנפק"מ שביניהם הוא שאם שכחו בצד חתיכת בשר שכבר נמלחה ושהתה שם יותר מ"ב שעות, ואח"כ כשראו אותה סברו שעדין לא הוכשר, ומלחו אותה שוב, לדעת הט"ז מאחר וכבר לא טריד לפלוט, יבלע מהדם שנפלט ממנו ע"י המליחה הראשונה ונמצא מעליו ויאסר, אבל לדעת הש"ך אינו בולע כלל את הדם שנפלט ע"י מליחה ומותר.

אלא שכל החיסרון למלוח פעמים זה רק אם לא הודח בינתים, אבל אם הודח בינתים יכול למלוח אותו שוב. [כמנזאר נש"ך סק"ג] ולכן אם מצא חתיכת בשר בצד, ומסתפק אם זה נשכח מהחתיכות שאתמול מלחו או שעדיין לא נמלח, יכול להדיחו ולמולחו שוב מספק.

וכן אם חושש על חתיכה שלא הונח עליו מלח כשיעור ימתין עד שודאי יעבור שיעור זמן מליחה, ידיחנו היטב וימלח אותו שוב וממ"נ יהיה מותר, דאם כבר נמלח תחלה כדין אחרי הדחה אפשר למולחו שוב, ואם לא נמלח כדין גם אחרי הדחה לא יססתמו נקבי הפליטה ויועיל לו המליחה.

תשובה לשאלה ד. חתיכת בשר שלא נמלחה והכניסו אותה בטעות לתוך ערימת הבשר שבאמצע המליחה, ועדיין פולטת דם, לכתחילה מבואר במחבר [ס"ן] שצריך לחשוב שדם שנבלע מבחוץ אינו נפלט ע"י מליחה, אבל בדיעבד דעת המחבר, והרמ"א שאין צריך לחשוש כלל, כלומר שאפשר לקחת את החתיכה ולמלוח אותה, ומותרת.

ולא רק אם הניח אותה בין החתיכות שמולחים, והוציאה מיד, אלא אפי' שהו זמן רב ביחד עם החתיכות בעוד המלח עליהם ונגעו זה בזה, מ"מ לכו"ע אח"כ כשיחזור וימלח אותם יצא כל הדם שנבלע מהם. אמנם זה רק אם כבר הדיחו את הבשר שלא נמלח, ואח"כ בטעות הכניסו אותו בין החתיכות בשר שכבר מלוחות, שביחס לדם שיוצא מחתיכות האחרות ונבלעו בתוך אותה חתיכה נחשב הדם כבר בלוע שכבולעו כך פולטו, ויפלט ע"י המליחה של עצמו.

אבל אם עירבו את החתיכה שלא נמלחה בין החתיכות שכבר נמלחו עוד לפני שהדיחו אותה מהדם שמעליו, שיש כאן גם את הדם שבעין שע"ג החתיכה עצמה שמחמת וע"י המליחה נבלעת בתוך הבשר, אם שהה זמן מועט ביחד עם החתיכות האחרות, מהני הדחה שוב ומליחה, [כמנזאר נט"ז סק"מ, וש"ך סק"ט] אבל אם שהה זמן ביחד עם

קנין הלכה

החתיכות המלוחות, לדעת הש"ך נחשב שהחתיכה עצמה כבר מלוחה, והיא עצמה מבלעת בתוכה את הדם שעליה, ודינה ככל חתיכת בשר שנמלחה ללא הדחה קמייתא שאסור, חוץ מהפס"מ. אלא שמ"מ רק ביחס לחתיכה עצמה שעליה יש את הדם שלה נחשב הדם שעליה כדם שבעין ולכן החתיכה עצמה נאסרת בלא הפס"מ, אבל לגבי שאר החתיכות המלוחות שנגעו בה נחשב שקיבלו דם הבלוע ממקום אחר, ולדם שבלוע גם ממקום אחר מהני מליחה והם מותרות [כמזואר נסימן ס"ט ס"ב, ט"ז סס סקי"א, וש"ך סס סקט"ז]. כל זה לענין בדיעבד, אבל לכתחילה ודאי שבין אם הבשר כבר הודח הדחה ראשונה, בין שעדיין לא הודח, צריך להקפיד שלא להניח את החתיכות שעדיין לא נמלחו ביחד עם החתיכות שכבר נמלחו, אפי' שנמלחו זה עתה מקרוב, ואפי' אוחז עכשיו ממש באמצע המליחה, ורוצה להניחם לזמן מועט, בכל מקום שצריך להגיע להיתר של כבולעו כך פולטו, אסור לכתחילה לעשות על סמך זה. ואם לקחו חתיכה שכבר נמלחה זה עתה והיא עדיין באמצע שעת מליחתה, והניחו אותה בין חתיכות אחרות שנמלחו עכשיו הכל מותר, ולא צריך אפילו מליחה שוב, דכל שעסוק בלפלוט דמו אינו בולע כלל [כמזואר נס"א].

תשובה לשאלה ה. אם עירבו את החתיכה שכבר נמלחה בין החתיכות האחרות רק אחרי שכבר עבר שעה מהזמן שנמלחה, לדעת הש"ך [סקל"ב, וסקכ"ט] מותר, כי כל גם תוך י"ב שעות שעדיין טרוד להפליט ציר אינו בולע כלל, אבל לדעת הט"ז [סק"ג, וסקט"ז] לפחות אחרי שעבר שיעור מליחה בולע, אלא שע"י מליחה יחזור ויפלוט, ולכן צריך לחזור להדיחו ולמולחו.

ואם כבר עבר י"ב שעות ממתי שנמלחה, ואז עירבו אותה בטעות בין שאר החתיכות שנמלחו עכשיו, באין הפס"מ מחשיבים שכבר הפסיק לפלוט ציר שלו ואינו מפליט את מה שבלע ונאסר. ובהפס"מ דינו שוה לפחות מי"ב שעות. [כמזואר נרמ"א].

ולדעת הש"ך, [סקל"ט-מ] כשלא עבר י"ב שעות ועירבו אותה בין חתיכות שנמלחו עכשיו, אם ידיחנו היטב, וכן אם החתיכה שכבר עבר שעה ממתי שנמלחה ורק לא עבר עליה י"ב שעות משעה שנמלחה, וכבר הדיחו אותה היטב לפני שהניחו אותה בטעות בין החתיכות המלוחות, מאחר וכבר הדיחו אותה ופסקה מלפלוט בולעת מה שנפלט מהחתיכות המלוחות, ולא מועיל מה שיחזרו וימלחו אותה כי נסתמו נקבי הפליטה והחתיכה אסורה. אבל לדעת הט"ז [סקט"ז] גם אחרי ההדחה עדיין נקבי הפליטה פתוחים ויכול להדיחה שוב היטב מהבעין שנגעו בחתיכות המלוחות שפלטו דם, וימלחנו שוב ויחזור להתירו. ואם בטעות לקחו חתיכה שנמלחה ועדיין לא עבר עליו שיעור זמן מליחה, וסברו שכבר עבר הזמן והדיחו אותה, ואחרי שהדיחו אותה הניחו אותה בטעות בין החתיכות שנמלחו זה עתה, לכו"ע מועיל וצריך להדיחה שוב היטב ולמולחה שנית, כי מאחר ועדיין יש לה דם של עצמה תפלוט גם את הדם שבלע מאחרים.

תשובה לשאלה ו. חתיכת בשר שלא נמלחה שנפלה לתוך הכיור שיש שם ציר שיוצא מהמליחה, אם הכיור פתוח, או שנפל בצד הקידמי של הכיור שהוא באלכסון ויש מקום לזוב לכיוון היציאה, לדעת הש"ך אם החתיכה עדיין לא נמלחה, כל ששהה בתוכו פחות ממעל"ע מותר, דאח"כ כשימלחנו יפלוט גם את הדם שבלע לתוכו.

ולתירוץ הראשון בש"ך אפי' אם שהה בתוכו מעל"ע ג"כ מותר אח"כ לחזור ולמולחו, כי כל מה שכבש נחשב כמבושל זה לא לגבי שלא יועיל אח"כ מליחה להפליטו. [כמזואר נס"ך סקל"ז].

ולדעת הט"ז [סקי"ז] לדעת הרמ"א אפי' בכה"ג כל ששהה שיעור זמן של כדי שירתיח נבלע בתוכו ולא ייצא ע"י מליחה של עצמו, כיון שבציר זהו שיעור זמן כבוש, וכבוש הרי הוא כמבושל ממש שלא מהני לו מליחה להוציאו. ולדעת המהרש"ל כל פחות משיעור מעל"ע יועיל אח"כ המליחה להפליט את הבליעה ג"כ, ורק אם שכח והשאיר אותו מעל"ע לא מועיל לו מליחה להפליט.

אבל אם נפלה החתיכה על הריצפה, או כל מקום ישר אחר, או שנפל לתוך הכיור הסתום בסמוך לסופו שכבר אין לו אלכסון, אם שהה בו שיעור כדי שירתיח להש"ך בתירוץ השני מה שבתוך הציר נאסר. אבל מה שמחוץ לציר מותר, כי מאחר והבשר עדין לא נמלח כלל אינו דומה לבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב שנאסר כולו, דמאחר וכבר התחילו להכשירו כשבאמצע פעולת הפליטה מפריע לו לצאת, נעקר ממקומו ואינו יוצא, משא"כ כאן שעדיין לא הוכשר לא נעקר כלל.

קנין הלכה

אבל אם כשהתחיל למלוח כבר את הבשר העמיד אותו על קרש המליחה, ומצא שנפל לכיור מיד אח"כ, והוציאו אחרי זמן מה, אם הכיור היה סתום הרי זה ככלי שאינו מנוקב ונאסר הכל, ואפי' לא שהה רק מעט, וכן אם נפל ע"ג הריצפה בין אם יש שם ציר בין אם אין שם ציר, מאחר וזה כבר אחרי שהתחיל להפליט דמו ופירש ממקום למקום, הריצפה מעכבת בעד הדם שפירש לצאת, ומש"כ הש"ך [סקמ"ז] שאם נפל על הריצפה אינו נחשב ודאי לכלי שאינו מנוקב ולכן מספק רק מה שבתוך הציר נאסר, זה לא בקרקע מרוצפת שלנו [כמנז'ר זכרתי סק"ו וז"ל יהודה אר"ן סקמ"ח].

אבל אם זה באמבטיה בחור היציאה סתום אבל זה נפל בחלק העליון והוא באלכסון וכדו', אפי' אם רואה שנפל לתוך ציר שנוטף מהאחרים, אם הוציאו מיד, מותר, אבל אם הוציאו רק לאחר זמן בש"ך [סקל"ו] נשאר בצ"ע אם יועיל לו לחזור ולמלוח אותו כדי שיפליט מה שבלע, וברע"א [סק"ט] כתב שכפי הנראה ס"ל להש"ך העיקר כתיורצו השני ולהחמיר. ולדעת הט"ז [סקי"ז] לא מהני אפילו שיחזור וידחנו כי מה שנבלע ע"י כבישה לא יפלט ע"י המליחה השניה.

אבל לדעת המהרש"ל, כל שעדיין לא עבר שיעור זמן מליחה ממתי שהבשר נמלח, גם אם נפל תוך ציר ושהה בו שיעור כבישה של כדי שיתן על האור וירתח, [כל שאינו נחשב לכלי שאינו מנוקב ומה שנתון החמיכה ענמה אינה מתעכבת מלהיפלט] וכל החיסרון שלו רק מחמת מה שנכבש בציר ובלע ממנו, מהני לו מליחה שניה אח"כ שיחזור ויפלטנו והחתיכה תחזור להתירה.

ואם אחרי שכבר עבר שיעור זמן מהמליחה נפל בשר לתוך הציר שבכיור, לדעת המהרש"ל אם שהה בשיעור כדי שיתן על האור וירתח הבשר נאסר כולו, ובפחות משיעור זמן זה נאסר כד"ק, ולדעת הרמ"א אפילו שמדינא הוא סובר שעד י"ב שעות אינו בולע כלל, בזה בלא הפס"מ חשש להחמיר כדעת המהרש"ל שכן בולע, אלא שמ"מ בהפס"מ יועיל שידיחנו קצת שלא יסתמו נקבי הפליטה וימלחנו, ומ"מ אם ביטלו בלי מליחה שנית, או שהדיחו אחר שנפל לציר שכבר נסתמו נקבי הפליטה, ובין כך לא מועיל לו מליחה בהפס"מ מותר [כן דעת הש"ך סקל"ח-מ]. אבל לדעת הט"ז [סקט"ז וסקי"ז] ודאי שבלע, ולכן בלא מליחה שוב יאסר אפילו בדיעבד ובהפס"מ, אלא שמאידך מאחר וגם הדיח היטב אינה סותמת את הנקבים מועיל שידיחנו היטב שוב וימלחנו

ואם ביחד עם המלח והציר שבכיור יש גם מים שהצטבר מההדחה וכדו', אפילו אם הצטבר רק קצת מים, כל שזה רוב כנגד הציר שבכיור, בכל האופנים שהאיסור הוא מחמת הציר, [דהיינו שהכיור פתוח, או נאלכסון, או שהציר עדיין לא הוכשר כלל, שאין לו גם חסרון ענמי של נמלח זכלי שאינו מנוקב] כח המים מבטל את כח הציר ואינו אוסר כלל [כמנז'ר זכרתי] וזש"ך סק"ן. וברע"א כתב שבמג"א מבואר שאפילו רוב מים לא צריך כנגד הציר.

ומאחר וכל האיסור של ציר אינו אלא מדרבנן, כי זה דם שמלחו, לכן אם מסתפק אם מה שיש בכיור, או בכלי, זה מים או ציר מספק הכל מותר [כמנז'ר זכרתי] א"ל.

תשובה לשאלה ז. לכתחילה מבואר במחבר [ס"ה] שאסור להשהות את הבשר עם המלח יותר מי"ב שעות שיחזור ויבלע ולא יפלוט, ובדיעבד מותר, ואפילו שהרמ"א [לעיל סימן ס"ט ס"כ] פסק לענין בדיעבד שאם נפל לתוך ציר נאסר כד"ק, וכן אם נתערב בשר שנמלח והודח בין בשר שעדיין לא עבר שיעור מליחה, דעת הרמ"א [ס"ו] לאסור, כאן אינו חולק, דסומכים על הטעם שדם משרק שריק, בצירוף עם מה שנמצא בכלי מנוקב, ובצירוף שאחרי שיעור מליחה כבר נחשב למוהל בעלמא [כמנז'ר זכרתי סק"ז].

ולכן בדיעבד אם השאירו ערימה של עופות מלוחים ביחד יותר מי"ב שעות אפילו אם אח"כ יראה שחלק העופות שכבו בצורה הפוכה כלומר שהצטבר הרבה ציר דם בתוך הצד הפנימי שלהם ג"כ מותר בצירוף הטעמים האחרים, שכבר לא נחשב לציר, [כ"כ זמנתי כלל י"ד סק"ח].

תשובה לשאלה ח. גם לדעת המחבר [לעיל ס"כ] שאחרי שעבר שיעור זמן מליחה כבר תשש כוחו, זה רק ביחס לציר שיצא מכח המלח שנמלח בו להוציא דמו, וביחס לדם עצמו שיצא מחמת וע"י המליחה, ולכן אם אחרי שיעור זמן מליחה הניחו את הבשר שנמלח ועדיין לא הודח, ביחד עם עוד בשר שכבר נמלח והודח ונטף עליו, לדעת המחבר הכל מותר, ולדעת הרמ"א [ס"ט] שלא במקום הפס"מ נאסר הבשר השני רק כדי קליפה, ובהפס"מ שכבר ביטלו את הבשר וכדו' הכל מותר.

קנין הלכה

אבל אם אחרי שעירבו את הבשר שכבר הוכשר ולא הודח עם בשר אחר, ראו שהבשר שהיה מלוח ועירבו אותו עם בשר אחר יש לו טרפות מסויימת, אם נטף רק מהציר עליו לדעת המחבר מותר, כי כבר אין בכח הציר שהוציא את הדם להבליע ולאסור, אבל אם הבשר עצמו המלוח נגע בבשר שאינו מלוח, והבשר המלוח הוא טריפה, שאינו צריך לאסור מחמת הדם שהוא צריך להפליט שבזה כבר תשש כוחו אלא מחמת עצמו, כל זמן שהבשר לא הודח ממליחתו הבשר עצמו נחשב למלוח ואוסר הסמוך לו לדעת המחבר כד"ק ולדעת הרמ"א ככל מליחה בס' [כמזואר נס"ג וס"ך סק"י"ס וסק"כ].

וכ"ש אם הבשר הוכשר והודח כדין ואח"כ מלחו אותו שוב, ואחרי שיעור זמן מליחה צירפו לזה עוד בשר אחר, וכן מי שמלח דגים ואחרי שיעור זמן של כדי שירתיח צירף למליחה עוד דגים ראה אח"כ שהאחד מהדגים הראשונים היה ללא עור, וכן מי שמלח כמות של חצילים אחרי זמן צירף למליחה עוד חצילים וכד' נודע לו אח"כ שהחצילים הראשונים היו של שמיטה וכדו', אפילו שכבר עבר שיעור זמן מליחה מהראשונים האסורים, הכל נאסר. דכשאינו לו לפלוט דם, גם אחרי שיעור מליחה לא תש כוחו ודינו כמליח [כמזואר נט"ז סקמ"ו, וכן נס"ך סימן ל"א סקט"ז]. ולא רק אם הדגים האסורים נמלחו תחלה ונגעו בהיתר שאינו מלוח, וכן שהחצילים הראשונים היו של איסור ונגעו בהיתר שעדיין לא נמלח, אלא אפילו להיפך אם המלוח הראשון היה של היתר, וצירף לערימה של איסור ועדיין לא הספיק למולחם, לדעה השניה במחבר כל שנוגעים אחד בשני אפילו שהאיסור הוא תפל, ההיתר המלוח מרתיו וגורם לו לפלוט ולהבליע בהיתר הסמוך לו, והכל נאסר. ובש"ך [סק"כ] כתב שלדעת הרמ"א כשאין הפס"מ קי"ל כן, ולדעת המחבר מבואר בש"ך [סק"ט] שדעתו להלכה שאם האיסור לא נמלח ההיתר מותר אפילו בנוגע באיסור.

תשובה לשאלה ט. אפילו שקי"ל שבשר שהתבשל עם דגים אסור מחמת סכנה לאוכלו, מ"מ אם הוציא מהמקפיא כמה חתיכות ומלחם, ולא הבחין שחלק היה דגים וחלק בשר, אין בזה משום סכנה ומותר לאוכלם, ובשפ"ד [סקט"ז] הסתפק האם מותר רק לאכול חיים את הבשר והדגים, או שמותר גם לבשל כל אחד בפני עצמו ולאכול, אפילו שמתבשל עכשיו ביחד עם הציר שנבלע בו ע"י המליחה, וביד יהודה [אין סק"י] כתב שודאי שמותר אחרי שנמלחו לבשל כל אחד בפנ"ע.

אבל אם בטעות לקחו ביחד עם הבשר גם דג והניחו בתוך הבשר שמכשירים, או אפילו אחרי זמן ילד זרק למקום הכשרת הבשר בטעות דג, הדג עצמו נאסר. דאפילו שהוא גם עסוק בפליטת דם, מ"מ דמו מועט ואינו פולט מחמת זה דם שבולע, [כן פירש הט"ז סק"מ] אבל הבשר מותר, ולא אמרינן שמאחר והדג נאסר עכשיו מהדם של הבשר כשחוזר ופולט דם של עצמו פולט גם תערובת הדם והציר האסור שמגיע מהדג.

ולפי"ז אם חשב שע"י שימלח את הדגים ויפלטו את דמם ביחד עם הדם שבלעו מהבשר יחזרו להתירם, וחזר ומלחם והשאירם ביחד עם העופות, וממליחת העופות עצמם כבר עבר י"ב שעות דשלא בהפס"מ אחרי שיעור זה אמרינן שגמר לפלוט צירו [כמזואר נרמ"א]. גם העופות יאסרו ממה שבלעו מהדג [כמזואר נשפ"ד סק"ד לדעת המחבר שסובר שגם אם הדגים עדיין לא נמלחו לא יועיל מה שמולחם שזו שיפלטו את הדם שנלעו ציח עם הדם שלהם].

ובשפ"ד [סק"ו] הביא מהדרישה בשם המהרש"ל עוד טעם בדעת המחבר שהדגים אסורים ולא מועיל מה שמולחם ופולטים גם את הדם שלהם, מפני שדם דגים אינו נחשב כלל לדם אלא לציר, ולכן אפילו שהדגים עדיין לא נמלחו, אין כאן בכלל דם העתיד ליפלט שנוכל לומר שמוציא עמו דם שבלע מהבשר.

והנפק"מ בין הטעמים, שלטעמו של הט"ז שמפני שאין לנו כל הוכחה לומר שכשפולט דם מועט כ"כ, בכוחו לפלוט עמו גם דם שבלע ממקום אחר, גם בהפס"מ אסור, אבל אם הטעם הוא מפני שדמו של דג אינו נחשב לדם אלא נחשב לציר, הרי זה כבשר שנמלח ביחד עם בשר שכבר פלט כל צירו, שבהפס"מ מהני לו מליחה שניה שיפלוט שניהם [כ"כ נשפ"ד ס].

אבל לדעת הרמ"א, הדג שנתערב במליחת הבשר נאסר רק באופן שכבר נמלח פעם אחת והודח ואח"כ נתערב ביחד עם בשר שמולחים אותו, אבל אם הדג שנתערב עדיין לא נמלח ולא יצא דמו, אפילו שדמו מועט, מ"מ מליחתו יועיל גם להוציא את הדם שבלע מהבשר,

ואם מצא את הדג שהיה מונח ע"ג העופות לא ביניהם ולא תחתיהם, כולו אינו נאסר, כי אפילו שלדעת הרמ"א כל מליחה אוסרת עד ס' בין אם הדבר האוסר המלוח הוא למעלה בין אם הוא למטה, מ"מ דם אין בכוחו לפעפע

קנין הלכה

למעלה ואינו אוסר, ולדעת הש"ך [סק"י] קליפה הדגים צריכים, ולדעת המנח"י [הנלוו השפ"ד סק"י] הדגים מותרים לגמרי וגם קליפה אינם צריכים.

כל זה רק אם ברור לו שהדג היה מונח ע"ג העופות, אבל אם מסתפק או אפילו שלא ברור לו שהדג היה כל הזמן למעלה, הדג אסור ולא אמרינן בזה ספק דרבנן לקולא כי הדרך הוא שבשעת המליחה זה מתהפך [כ"כ הש"ך סק"ט]. ומאחר והסיבה שהעופות לא נאסרים זה מפני שכשעוסקים לפלוט דם שלהם פולטים גם מהדם שהם בלעו, אם הדג שנתערב ונמלח היה דג טמא, העופות כן נאסרים. כי רק ביחס לדם אומרים אידי דטריד למיבלע לא פליט ולא ביחס לשאר איסורים, וגם דג למרות היותו כחוש פולט ובכח סליטתו לאסור מה שנמלח עמו, אלא שהטעם שכשנמלח עם עופות נאסר כי אין בכח מליחתו להפליט הדם שבלע ממקום אחר, אבל מצד עצמו ודאי שפולט ודינו כמליח ואוסר.

ואם הניח בטעות דג מלוח ע"ג בשר שעדיין לא הוכשר כלל, בין אם הניחו את הבשר בטעות עליו בין להיפך, בין הניחו זה אצל זה ונגעו זה בזה, אין בכח הדג המלוח להרתיח את הבשר שלא הוכשר ולגרום לו לפלוט דמו ולהבליעו בדג [כמנז"ל נש"ע ס"ז ס"ך סק"ז].

תשובה לשאלה י. כל מעלת מליחה שמועילה להפליט דם שבלע, כל אחד לפי דעתו, דהיינו בין להסוברים שזה מועיל אפילו בשעה שעדיין טרוד לפלוט רק ציר, [מ"א]. ובין להסוברים שהמליחה מהני רק בשעה שעדיין מוציא דם, וכן להסוברים שאפילו שכבר גמר לפלוט לגמרי צירו בכח המליחה הבלוע, [ממנה, לדעת הט"ז] וכן אפילו אם הטעם שכשנמלח עם עוד אחר בזמן שעדיין פולט דם הוא לא מפני שמפליט ביחד עם הדם שלו מה שבולע עמו, אלא מפני שכשהוא טרוד לפלוט אינו בולע, [מהרש"ל, ש"ך].

אבל כל סברות אלו ודינים העולים מזה, זה רק ביחס לדם שנפלט ממקום אחר שאינו נחשב לדם שבעין, וכל דם שמגיע מחמת וע"י פליטה המליחה מפליטתו, אבל ביחס לכל בליעה אחרת שאינה דם לא מועיל לו כל מליחה, אפילו מליחה הנצרכת ואמורה להוציא דמו, לא מועילה לו להפליט מה שיבלע בו ע"י מליחה, וכן גם בשעה שהוא טרוד להוציא דם בולע דברים אחרים שאינם דם,

ולכן בין אם הכשיר כמה חתיכות בשר ביחד ומצא אח"כ שאחד מהם היה טריפה, בין אם מלח כמה דגים ומצא אח"כ שאחד מהם לא היה עור וסימני טהרה, -או מלח כמות חצילים ונודע לו שחלק מהם היה של שמיטה, -או שהכשיר בשר לפסח עם מלח של שאר ימות השנה, וחושש שמעורב בו חמץ, לדעת המחבר [ס"ג-ד] בכל אופנים אלו הסמוך נאסר רק כד"ק, ואין כל חילוק בין אם האסור הוא מעל ההיתר או תחתיו.

אבל בשפ"ד [נסימן ז"א סק"ז] הקשה שגם לדעת המחבר יש חילוק בין אם האיסור היה למטה או למעלה, מפני שאם האיסור הוא עילאה הקליפה הוא ככל עילאה שהוא רק חומרא, ואם נתערב בדבר אחר ואינו יודע איזה חתיכה נמלחה עם האיסור הכל מותר [כמנז"ל נסימן ז"א ס"ד] משא"כ אם האיסור המלוח הוא תתאה, אפילו שאוסר רק כד"ק זה מפני שלמליחה אין בכח להבליע ביותר מכד"ק, אבל הכד"ק עצמו אסור מדינא ממש, ואם אינו יודע איזה חתיכה היא זו שהיתה מעל האיסור הכל אסור.

אבל לדעת הרמ"א כל מליחה אוסרת עד ס', וגם אין במליחה כל חילוק בין עילאה לתתאה, ולכן בכל האופנים הכל אסור עד ס' [כמנז"ל נש"ע ס"ך סק"כ וסק"ג].